Başlarken...

Erhan BAYRAM
Genel Başkan Yardımcısı



30 AĞUSTOS; TÜRK MİLLETİNİN CESARETİNİ, BAĞIMSIZLIK İNANCINI, ESARETE BAŞKALDIRIŞINI SİMGELEMEKTEDİR

Değerli eğitim çalışanları;

Büyük Taarruzun 100'üncü yıldönümünü gurla kutluyoruz.

Başkomutanlık Meydan Muharebesi Türk milletinin kurtuluş mücadelesini zaferle taçlandırdığı bir destandır.

26 Ağustos 1071'de Malazgirt Zaferi ile Anadolu topraklarına Türk mührü vuran ecdadımız, 30 Ağustos 1922 tarihinde Ulu Önder Atatürk komutasında eşsiz bir zafere imza atarak, bu mührü daha da sağlamlaştırmıştır.

Atatürk'ün emriyle 26 Ağustos sabahında Afyon Kocatepe'de başlayan ve 30 Ağustos'ta zaferle perçinlenen Başkomutanlık Meydan Muharebesi, Türk milletinin boynuna geçirilmek istenen ilmeğin söküp atıldığı bir zaferin adı oldu.

Bu zafer, işgalci devletlere, cesaretin, bağımsızlığa inancın, ata yurdunu sahiplenmenin, milli iradenin karşısında hiçbir gücün duramayacağını da göstermiştir.

Türk milleti şanlı tarihi boyunca köle olmayı reddetmiş; sömürünün, esaretin karşısında çelik zırh gibi durmuştur. İmkânsızlıklara, teçhizat eksikliğine, yokluğa rağmen dünyanın en güçlü, en donanımlı, sayı olarak en üstün ordularına meydan okuyan askerlerimiz ve Türk milleti, millet olmanın ne demek olduğunu tüm dünyaya göstermiştir.

Düşman postallarını Çanakkale'de geri püskürten, Sakarya'da dize getiren, İnönü Savaşları ile bozguna uğratan, Dumlupınar'da emperyalistlere geçit vermeyen, nihayetinde 9 Eylül'de İzmir'de denize döken kahraman Türk milleti, tüm mazlum, ezilen ve sömürülen milletlere de umut olmuştur.

Kolay kurulmadı bu devlet. Kolay vatan yapılmadı bu topraklar. Dolayısıyla yegâne varlığımız olan topraklarımıza istilacıların çöreklenmemesi, ebediyen hür yaşamak, Ulu Önder Atatürk'ün mirasına sahip çıkmak için tek beden, tek yürek olmalı; Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa eden nesiller yetiştirmeye devam etmeliyiz.

Birliğimizin, dirliğimizin daim olması, bazı güruhların müstemleke devleti oluşturma gayretlerini boşa çıkaracaktır. Ömrünü hürriyete adamış necip Türk milleti, asla karanlığa teslim olmayacak, bundan 100 yıl önceki ruhla her türlü kirli oyunu bozacaktır.

Bu vesile ile kutlu mücadelemizdeki en önemli kilometre taşlarından birisi olan 30 Ağustos Zafer Bayramını en içten dileklerimizle kutluyor; başta ülkemizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK ve silah arkadaşları olmak üzere vatanımız için canlarını feda eden aziz şehitlerimizi minnet ve rahmetle anıyoruz.

Ruhları şad olsun!

TÜRK EĞİTİM-SEN

Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri
Kolu Kamu Çalışanları Sendikası
GENEL MERKEZİ

Ekim 2022
Sayı : 69

Türk Eğitim-Sen
Genel Merkezi adına Sahibi
Talip GEYLAN
Genel Başkan

Yazı İşleri Müdürü
Erhan BAYRAM
Genel Başkan Yardımcısı
(Dış İlişkiler ve Basın)

Yayın Kurulu
Haydar URFALI
Seyit Ali KAPLAN
Selahattin DOLGUN
Cengiz KOCAKAPLAN
Orhan KÜTÜK

Basın Danışmanı
Meltem YALÇINKAYA
Düzeltme
Tuğçe TAŞDEMİR

Yönetim Yeri
Talatpaşa Bulvarı No:160 / 6 Cebeci/ANKARA
Tel:0312 424 09 60 - Faks:0312 424 09 68

Dergimiz yerel süreli ve ücretsizdir.

Üç ayda bir yayınlanır

Dergide bulunan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir
Basım Tarihi 26.10.2022

Basım Yeri
Matsa Basımevi
İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi 1514.Cd
No:42 Yenimahalle/Ankara
Tel: 0312 395 20 54 Mail: matsa@matsa.com.tr

TÜRK EĞİTİM-SEN, TÜRKİYE KAMU-SEN
(Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu) Üyesidir.

04 
30 Ağustos 1922 Türk Milleti'nin Yeniden Ergenekon'dan Çıkışıdır. Büyük Zaferin 100. Yılı Kutlu Olsun..!
Talip GEYLAN

Türk Eğitim-Sen Başkanlar Kurulu Toplantısı Sonuç Bildirgesi 07 

12 
Web3 Teknoloji Derneği Başkanı Buğra AYAN ile Metaverse Üzerine Söyleşi Yaptık
Röportaj: Meltem YALÇINKAYA

Türk Eğitim-Sen"Eğitimde Fırsat Eşitliği Raporu" 16 

22 

Prof. Dr. Necdet Hayta ile İzmir'in Kurtuluşu ve Milli Mücadele'nin Yüzüncü Yılı Üzerine Söyleşi Gerçekleştirdik

Röportaj: Tuğçe TAŞDEMİR

30 

Emperyalizme Karşı Bir Zafer:Büyük Taarruz

Prof. Dr. Alpaslan DEMİR

33 

ÖMK Üzerine Gökhan AYDEMİR ile Söyleşi Gerçekleştirdik

Röportaj: Tuğçe TAŞDEMİR

36 

100. Yılında Büyük Taarruz

Prof. Dr. Zafer TANGÜLÜ

42 

Prof. Dr. Temel Çalık ile Öğretmenlik Meslek Kanunu'nu mercek altına aldık, kanunda yapılması gereken revizyonları konuştuk

Röportaj: Meltem YALÇINKAYA

30 Ağustos 1922 Türk Milleti'nin Yeniden Ergenekon'dan Çıkışıdır

Büyük Zaferin 100. Yılı Kutlu Olsun..!



Milletlerin tarihlerinde belirleyici olan büyük zaferler ve etkili kahramanlar vardır. Tarih bir açıdan fedakârlıkları ve öngörüleriyle toplumların önüne atılan cesurların ve kahramanların yurdudur. İstiklal fikri ve değerlerin toprakla kaynaşması anlamına gelen, vatana sadakat duygusu, Türkleri ve kurdukları devletleri yüzlerce yıl hükümran kılmıştır. Türkistan'dan Anadolu ve Avrupa'ya kadar geniş ve büyük coğrafyalarda kurulan Türk devletleri, Türkçe'nin hâkim olduğu barış medeniyetine de ev sahipliği yapmıştır. Barış ve adalet asırlarını temsil eden Türk imparatorlukları, farklı diller ve farklı dinlerin bir arada yaşadıkları siyasal organizasyonlar olmuşlardır. Merkezinde insanın yer aldığı Türk ve İslam medeniyetinin hüküm sürdüğü yüzyıllar, zulüm, adaletsizlik, ırkçılık ve emperyalizmin doğmasına mani olmuştur.



Birinci Dünya Savaşı'nı ortaya çıkartan Avrupa şartları, sömürü ve aç gözlülüğün iflah olmaz iştahının bir neticesidir. Bu kanlı savaş başta Avrupa olmak üzere dünya üzerinde milyonlarca insanın hayatını kaybettiği, üzerinden yüz dört yıl geçse dahi yaraları sarılamamış bir insani felakettir. Anadolu'da İtilaf devletlerinin işgalleri, Mondros ve Sevr anlaşmalarının kanlı paylaşım haritalarını beraberinde getirdi. Türk, Ermeni, Rum ya da Musevi farkı olmaksızın bir cihan devletinin vatandaşları olarak, adaletle bir arada yaşayan toplumların arasına, emperyalizmin toprak ve petrol açlığı girmiş oldu.

Birinci Dünya Savaşı'nın en ağır şartlarına sahip yıkım anlaşmaları Osmanlı Devleti'nin önüne koyulmuş, Çanakkale'den, Galiçya'ya, Irak'tan Kafkaslara kadar pek çok cephede imanla vatan toprağını müdafaa eden Türk ordusu ağır kayıplar vermiştir. Bunun neticesinde dört yıllık yıkıcı harbin sonuçları Anadolu'da her evde hissedilir bir tahribat meydana getirmiştir.

Talip GEYLAN
Türk Eğitim-Sen Genel Başkanı

Savaştan uzun yıllar önce, Osmanlı topraklarının paylaşılması yönünde onlarca gizli anlaşma ve plan hazırlanmıştır. Şark Meselesi, Türklerin Anadolu ve Asya'daki varlıklarına son vermeyi hedefleyen Batı tipi emperyalizmin yirminci asır başındaki tezahürüdür. Mondros Mütarekesi sonrasındaki gelişmeler, Türk milletinin son vatanı olan Misak-ı Milli hattına yönelik acımasız bir işgal ve saldırı akınını beraberinde getirmiştir. Türk Milli Mücadelesi, elde kalan son vatanın, Misakı Milli hudutlarının, muhafaza ve müdafaası için ortaya konulan topyekûn bir mücadelenin adıdır. Bizim İstiklal Harbimiz yeryüzünde eşine rastlanamayacak bir millet mücadelesi, fevkalade bir bağımsızlık harbidir.

Emperyalist işgal, İngiltere'nin teşvik ettiği ve silahlandırdığı, Yunanlıların 15 Mayıs'ta İzmir'i işgal etmesiyle başlamıştır. İşgal, Anadolu'da Milli Mücadele'nin başlamasında önemli bir etki yaratmış, İstiklal mücadelemizin temel sembollerden biri haline gelmiş ve bir dönüm noktasını oluşturmuştur. Türk yurdunda, işgallere karşı dağınık olan düşünce ve örgütlenme faaliyetleri, İzmir'in işgali ile milletimizin direniş ve müdafaa düşüncesini körüklemiş, protesto mitingleri ülkenin her köşesine yayılmıştır.

Büyük komutan ve devlet adamı olan Mustafa Kemal Atatürk Türk milletinin kendi küllerinden doğabilme kabiliyet ve imkânını iyi tahlil etmiş, milli direnişi Anadolu'da ateşlemiştir. Türk tarihinde ve sözlü kültüründe yer alan Ergenekon Destanı'nda olduğu gibi milleti ve orduyu toparlayıp düşmana karşı zafer kazanacak bir aşamaya getirmek için maddi ve manevi güçlü kılmanın yollarının aramıştır. Samsun, Havza, Amasya, Erzurum ve Sivas'ın ardından Ankara'ya gelerek mücadeleyi tabana yaymak gayesi ile Türk milletinin imanını güçlendirip manevi olarak zafere hazırlamıştır. Başkomutan Mustafa Kemal Atatürk, Milli Mücadele'nin başladığı günden bu yana, tam Bağımsız Türk Devleti'ni kurmanın, "Düşmanı Vatan'ın Bağrında Boğmak!" ile mümkün olabileceğini, bunun ise ancak baskın tarzında bir taarruzla gerçekleşebileceğini biliyor, ilmek ilmek bu anın stratejisini örüyordu.

Dumlupınar kuşatma ve imha harekâtı; dünya harp tarihine altın harflerle yazılmıştır. Afyon Eskişehir hattındaki Yunan savunma hatları, üç gün gibi kısa bir sürede yerle bir edilmiş, İngiliz askeri raporlarında, dokuz ay boyunca aşılamayacak olarak belirtilen Yunan mevzileri yıkılmış, cepheleri yarılmıştır. Türk ordusunun Batı Anadolu'daki işgallere karşı, Sakarya Meydan Muharebesindeki kahramanlıklarını, 26 Ağustos'ta başlayan taarruz ve 30 Ağustos'taki imha harbi ile Yunan ordusuna vurduğu ağır darbe izlemiştir.

Afyon işgalden kurtarılarak, Dumlupınar Uşak hattında sıkıştırılan Yunan ordusu; Türk birlikleri tarafından imha edilmiştir. Dumlupınar galibiyetinin ardından; başkomutan General Trikopis ve ordu karargâhı tamamıyla esir edilerek, emperyalizme piyon olan Yunanistan'ın Anadolu'yu işgal hayalleri Anadolu bozkırında boğulmuş, Akdeniz'in serin sularına gömülmüştür.

Türk Ordusu kazanmış olduğu zaferin morali ve şehadet veya gazilik payesine erişebilmenin aşkı ile 9 Eylül Cumartesi günü sabahın ilk saatlerinde, süratle İzmir'e girmiş ve "İzmir'in dağlarında çiçekler açmıştır." Kurtuluş sonrası şehitlerimiz adına Halkapınar Şehitliğine dikilen anıtın üzerinde "Vatan ve Namus" yazılmıştır.

Mustafa Kemal Paşa İzmir'in kurtuluşu dolayısıyla askeri birliklerimize hitaben yayınladığı mesajda; "İlk verdiğim Akdeniz hedefine varmakta orduların gösterdiği gayret ve fedakârlığı hürmet ve takdirle anarım. Elde edilen büyük muzafferiyetin yapıcısı olan kıymetli arkadaşlarıma en içten teşekkür ve tebriklerimi bildiririm. Orduların bundan sonra verilecek hedeflerin alınmasında da aynı fedakârlık yarışmasını

göstereceklerine inancım tamdır" ifadelerini kullanarak, orduya güvenini ve nihai hedefe ulaşıldığını belirtmiştir.

Atatürk 12 Eylül'de "Millete Beyanname" ismi yayınladığı bildiride; "Büyük Türk Ulusu, Akdeniz askerlerimizin zafer sesleriyle dalgalanıyor. Ordularımızın güç ve yeteneği düşmanlarımıza dehşet, dostlarımıza güven verecek bir mükemmellikte kendini gösterdi. Büyük ve soylu Türk Ulusu, bu büyük zafer özellikle senin eserindir. Anadolu'nun kurtuluş zaferini kutlarken, size İzmir'den, Bursa'dan, Akdeniz ufuklarından ordularımızın selamını sunuyorum." ifadelerine yer vermiştir.

19 Mayıs 1919'da Samsun'da başlayan Türk Millî Mücadelesi, zorluklar insan üstü mücadele azmiyle, 30 Ağustos 1922'de, Büyük Zaferle taçlanmış, Türk milletinin ve devletinin ortak iradesiyle, 9 Eylül 1922'de İzmir'deki düşmanın Akdeniz'in serin sularına gömülmesiyle sona ermiştir.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk; "Her büyük meydan muharebesinden ve her büyük zaferin kazanılmasından sonra yeni bir âlem doğmalıdır, doğar. Yoksa başlı başına bir zafer, boşa gitmiş bir gayret olur." sözü ile Türk milletinin kendisine dayatılan kadere boyun eğmeyeceğine, gerekirse küllerinden doğacağına, kendi bağrından yeni kahramanlar ve mücadele azmi doğuracağını tarihte pek çok kez dağları yırtarak Ergenekon'dan çıktığı gibi göstermiştir.

"Türk Bağımsızlık Savaşı", "Kurtuluş" veya "Büyük Zafer" adını alma şerefine nail olan bu şanlı mücadele, hedefe ulaşmış ve Türk Milleti'nin zaferi olmuştur. Atatürk, Büyük Zaferi; "Her safhasıyla düşünülmüş, hazırlanmış, idare edilmiş ve zaferle neticelendirilmiş olan bu harekât Türk ordusunun, Türk subay ve komuta heyetinin yüksek kudret ve kahramanlığını tarihe bir kere daha altın harflerle yazdıran muazzam bir eserdir. Bu eser, Türk milletinin hürriyet ve istiklâl düşüncesinin ölümsüz bir abidesidir. Bu eseri vücuda getiren bir milletin evlâdı, bir ordunun başkomutanı olduğumdan, ilelebet mesut ve bahtiyarım." sözü ile Büyük Taarruzun, Büyük Zaferin, bir kez daha Ergenekon'dan çıkışımız olan milli mücadelemizin büyüklüğünü, önemini ve anlamını belirtmiştir.

Millî Mücadelemizin ruhuyla ifade etmek isterim ki; hedefimiz Büyük Atatürk'ten miras kalan değerlerimizin ışığında milli ülkülerimizle aydınlık ve güçlü yarınlara ulaşmaktır. Bağımsızlık milletimizin vazgeçilmez karakteridir. Türk Eğitim- Sen, bu toprakları yurt kılan, koruyan iradenin bir eseri, eğitim ve öğretim alanında da gönüllü temsilcisi, hizmetkârıdır. Yetiştireceğimiz nesiller, Türklük kimliği ve devletimizle ilelebet bu topraklarda var oluşumuzun mührü olacaklardır.

İstiklal ruhu, istikbalde büyük Türkiye'nin insanlık alemi içerisinde bir küresel güç olma mücadelesinin tarihi zeminini oluşturmaktadır. Türk çocukları, 30 Ağustos Zaferi'ni ve ardından gerçekleşen 9 Eylül muştusunu ölümsüz kılmak için, bilim, kültür ve sanat hayatında dünya ile rekabet edebilen bir fikir mücadelesinin bayrağını göndere çekeceklerdir. Türk Eğitim Sen üyesi eğitim neferleri başta olmak üzere bu ülkenin irfan ordusu; cumhuriyetimizin mirasına sahip çıkmak ve mili varlığımızı diri tutmak için Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa eden nesiller yetiştirmeye devam edecektir.

Türk Millî Mücadelesini taçlandıran Büyük Zafer'in ve İzmir'in kurtuluşunun yüzüncü yılını büyük bir kıvanç ve bahtiyarlıkla kutluyoruz. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları başta olmak üzere vatanımız için canlarını feda eden tüm gazilerimizi minnet, aziz şehitlerimizi rahmetle anıyor, ruhları şad, mekânları cennet olsun diyoruz.



Türk Eğitim-Sen
Başkanlar Kurulu Toplantısı
Sonuç Bildirgesi

Türk Eğitim-Sen Şube Başkanlar Kurulu Toplantısı, 25-27 Ağustos 2022 tarihlerinde Büyük Taarruz'un 100. Yıldönümünde Başkomutanlık Meydan Muharebesinin başladığı Afyonkarahisar'da yapıldı.

Öncelikle, 30 Ağustos Zafer Bayramı'na anlamını veren bir asır önceki mücadeleyi yapan, varlığını milletin varlığına adayarak, emperyalist Haçlı saldırısını bir kez daha bertaraf eden yiğitleri, Başkomutan Mustafa Kemal Atatürk ve kahraman ordusunu minnet, şükran ve dualarla anıyoruz.

Toplantıda; kamuoyunu yakından ilgilendiren gelişmeler ile eğitim çalışanlarının yaşadığı sorunlar ve beklentileri üzerine kapsamlı değerlendirmeler yapılmış, önümüzdeki döneme dair izlenecek strateji ve yürütülecek faaliyetler istişare edilmiştir.

Türk Eğitim-Sen Başkanlar Kurulu, Afyonkarahisar Toplantısı Sonuç Bildirgesi'nin kamuoyunun ve eğitim çalışanlarının bilgisine sunulması oy birliğiyle kararlaştırmıştır.

Bu çerçevede;

1- Türk Eğitim-Sen cesur, ilkeli ve mücadeleci sendikal istikametini sürdürme noktasında azim ve kararlılığını taviz vermeden sürdürecektir. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da Türk Eğitim Sen'in sendikal hedef ve politikasını belirleyen tek ölçüt, eğitim çalışanlarının hak ve kazanımları olacaktır. Sendikamızın durduğu yer, her durum ve koşulda ve hiçbir denge hesabı gütmeden çalışanların yanı olacaktır.



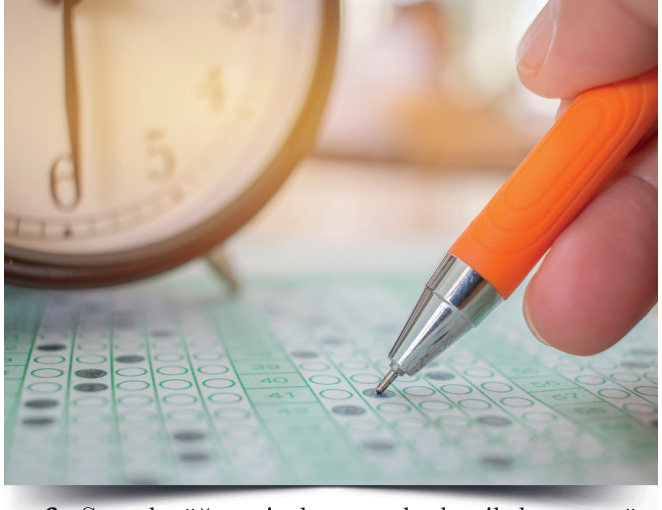
2- 14 Şubat 2022 tarihinde yürürlüğe giren Öğretmenlik Meslek Kanunu beklentilere karşılık vermeyen, öğretmenlerin muhatap olduğu atama, yer değiştirme, yönetici atama gibi süreçlerin yer bulmadığı eksik bir düzenleme olarak yürürlüğe girmiştir. Hem MEB ile hem de siyasi partilerle teması yoğunlaştırarak şimdiye kadar olduğu gibi bu konudaki tüm gayretimiz ve çabamız; önümüzdeki süreçte Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun içeriğinin adına yaraşır şekilde zenginleştirilmesi ve revize edilmesi olacaktır.

3- Öğretmenlik Kariyer Basamakları süreci ilk olarak 13 Ağustos 2005 tarihinde yayınlanan bir yönetmelikle başlamıştır. Bu yönetmeliğe bağlı olarak 2006 yılında yapılan Uzman Öğretmenlik Sınavı yapılması ve uzman ve başöğretmenlik unvanlarının verilmesi sürecinden bu yana Türk Eğitim-Sen'in tavrında en küçük bir değişiklik olmamıştır. Dün söylediğimiz gibi bugün de aynı sözü tekrarlıyoruz. Herhangi bir şarta bağlı kalmaksızın; 10 yılını dolduran her öğretmen uzman öğretmen, 20 yılını dolduran her öğretmenin de başöğretmen olarak değerlendirilmelidir. Bundan hareketle konunun siyasallaştırılmadan çözüme kavuşturulması için; TBMM'nin açılmasıyla her türlü gayret, girişim, temas ve eylem kararlılıkla yapılmaya devam edilecektir.

4- Öğretmenlik mesleği, bir özel ihtisas mesleğidir. Ülkemizde kadrolu, sözleşmeli ve ücretli olmak üzere farklı öğretmen istihdam modelleri bulunmaktadır. Bu, ciddi bir problemdir. Bu noktada sözleşmeli, ücretli, kadrolu ayrımı kaldırılmalı, tüm öğretmenler sadece kadrolu olarak istihdam edilmelidir. Öğretmen ihtiyacı ülkemizin öncelikli sorunlarındandır. Ülkemizde 500 bin öğretmenimiz atama beklerken, eğitim fakültelerinden her yıl ortalama 40 bin gencimiz mezun olurken, gerçekleştirilen sınırlı atama kontenjanlarıyla ne eğitimin ihtiyaçlarının ne de genç meslektaşlarımızın beklentilerinin karşılanması mümkün değildir. Nitekim, 20 bin öğretmenimiz Eylül ayında göreve başlıyor. Bir yanda 86 bin 668 ücretli öğretmen görevlendirmesi yapılmışken 20 bin atamayı asla yeterli bulmuyor, 2022 yılındaki atama sayısının en az ücretli öğretmen sayısı kadar olmasını talep ediyoruz. 657 sayılı DMK'nın 4/B maddesi, devletin geçici işlerinin görülmesi amacıyla ihdas edilmiştir. Ancak gelinen noktada 4/B'li sözleşmeli çalıştırma usulü adeta temel istihdam modeli haline getirilmiştir. Sözleşmelilerle ilgili gündemin yoğunlaştığı bugünlerde bir kez daha çağrıda bulunuyoruz: Ne 3+1, ne de başka bir formül beklentileri karşılamayacaktır! Türk Eğitim-Sen olarak, sözleşmelilere iyileştirme değil, kadro istiyoruz.



5- Eğitim-Öğretime Hazırlık Ödeneği tüm eğitim çalışanlarına verilmelidir. 2020 yılında 1.210 TL, 2021 yılında 1.250 TL olarak verilen hazırlık ödeneği, enflasyon oranları ve kırtasiye kalemlerindeki ciddi artışlara rağmen 2022 yılında sadece 1.325 TL olarak ödenmektedir ki, bu kabul edilir bir rakam değildir. Eğitim-Öğretime Hazırlık Ödeneği bir maaş tutarında ve ayrım yapılmaksızın tüm eğitim çalışanlarına ödenmelidir. Bu ödeneği, bir milyonu aşkın öğretmene ödeyebilen Milli Eğitim Bakanlığı'nın bütçesi, geri kalan yaklaşık yüz bin çalışana da verebilecek güçtedir.



6- Sınavla öğrenci alan ve akademik başarısı üst düzey öğrencilerimizin okuduğu proje okullarına yönetici ve öğretmen atama süreci derhal gözden geçirilmeli; liyakat ve başarıyı esas alan adaletli bir sistem ihdas edilmelidir. Proje okullarının yönetici atamalarının MEB Yönetici Atama Yönetmeliği kapsamına alınmasını talep ediyoruz. Proje okulları, "Yandaş Yönetici Atama Projesi" olmaktan kurtarılmalıdır.

7- 15 Ocak 2023 tarihinde uygulanmaya başlayacak ek gösterge konusunda yapılan yasal düzenleme önemli bir kesimi memnun etmesine rağmen kamudaki bir kısım kamu çalışanlarının mağduriyetini gidermemiştir. Bu noktada yapılması gereken, başta tazminat yansıtma oranları yükseltilmesi olmak üzere oluşacak mağduriyetleri ortadan kaldıracak düzenlemeler hayata geçirilmelidir.

8- Liyakat ve ehliyet yerine kişisel insiyatifi esas alan mülakat uygulaması kamunun en büyük çıkmazlarından birisidir. Dolayısıyla ilk atamalarda, görevde yükselmelerde ve yönetici atamalarında mülakat tamamen kaldırılmalı, sadece sınav başarısının esas alındığı bir sistem ihdas edilmelidir. MEB taşra teşkilatında çok fazla sayıda geçici görevli şube müdürü çalıştırılmaktadır. Şube müdürlüğü sınavı bir an önce yapılarak, yazılı sınav sonucuna dayalı kadrolu atamalar gerçekleştirilmelidir. Öte yandan mahkeme kararlarıyla da defalarca vurgulandığı gibi sadece mülakat puanına göre yapılmış 1709 şube müdürü atamasının tamamen iptal edilerek hak edenlerin kadrolu olarak atanmasını talep ediyoruz.

9- Sözleşmeli öğretmenlerimiz de dâhil olmak üzere tüm öğretmenlerimizin özür grubu tayinlerinde yaşanan kontenjan kısıtlamaları kaldırılmalı ve yer değişikliği talepleri karşılanmalıdır. Anayasanın koruması altındaki aile birliği ve bütünlüğünün devamının sağlanması açısından toplumu oluşturan ailenin bir arada tutulması esas olmalı ve özür grubu yer değiştirmelerinde il emri ve ilçe emri uygulaması yönetmelik hükmü kapsamına alınarak uygulanmalıdır. Ayrıca il içi sıra tayini sistemi yeniden yönetmeliğe konulmalıdır.

10- Anayasamızda angarya yasaklanmıştır. Öğretmenlerin nöbet görevi haftada birden fazla olmayacak şekilde yeniden düzenlenmeli, birden fazla nöbet tutulması durumunda ise her bir nöbet görevi 6 saat ücretle değerlendirilmelidir.

11- Milli Eğitim Bakanlığı'nda görev yapan öğretmenlerin maaş karşılığı okutmak zorunda olduğu ders saatleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Branş öğretmenleriyle, sınıf ve diğer meslek dersi öğretmenlerinin maaş karşılığı girmek zorunda oldukları ders saatleri, Türk Eğitim-Sen'in teklifi ve 19. Milli Eğitim Şurası tavsiye kararı doğrultusunda 15 saat olarak eşitlenmelidir.

12- Okullarımızda yardımcı hizmetler sınıfında çok ciddi sayıda personel eksiği bulunmaktadır. İhtiyacının karşılanması için yardımcı personel sayısı mutlaka artırılmalı, okullarımızın memur ve güvenlik personeli ihtiyaçları giderilmelidir.

13- MEB tarafından tüm okullarımıza doğrudan bütçe ayrılması başlangıç itibarıyla olumludur. Okullarımızın ödenek yetersizliği sebebiyle yaşadığı maddi sıkıntıların köklü şekilde çözümü için, Türk Eğitim-Sen'in teklifi ve 19. Milli Eğitim Şurası'nda alınan karar doğrultusunda, okullarımıza öğrenci başına ödenek ayrılması ve periyodik olarak düzenli ödenmesi sağlanmalıdır.

14- Ülkemizde salgın sürecinin de etkisiyle yüksek enflasyon, döviz kurlarındaki büyük artış, iğneden ipliğe gelen zamlar vatandaşın belini bükmüştür. Eğitim çalışanları da ne yazık ki toplumun her kesimi gibi hayat pahalılığının altında ezilmektedir. Türkiye Kamu-Sen'in talebi doğrultusunda; enflasyonun artışları aştığı aydan itibaren hemen maaşlara yansıtılmalı ve yüzde 3 refah payı uygulamasının hayata geçirilmelidir. Ayrıca ücretlere hedeflenen enflasyona dayalı zam değil, gerçekleşen enflasyon ve zorunlu tüketim harcamalarını ön plana yerleştiren bir zam politikası belirlenmelidir.

15- Bankalarla yapılan maaş promosyonu sözleşmelerinin günün şartlarına uygun hale getirilmesi için genel bir karar alınarak yeni bir düzenleme yapılmalıdır.

16- Tüm kamu personeline dini bayramlar öncesi bayram ikramiyesi ödenmelidir.

17- Ekonomik şartlar tüm kesimleri olduğu gibi eğitim çalışanlarını da oldukça zorlamaktadır. Bu itibarla eğitim çalışanlarından ulaşım imkanı güç ve masraflı olan yerlerde görev yapan eğitim çalışanlarına ya lojman imkanı sağlanmalı ya da bu sağlanamıyorsa servis veya maddi olarak ulaşım desteği verilmelidir.

18- MEB'de 2018 yılından beri yapılamayan Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Sınavı 2022 yılı içinde yapılmalı, bundan sonraki yıllar içinde bir takvime bağlanmalıdır.

19- Eğitim çalışanlarına ödenen tüm ek ödemeler emekli maaşı hesabına dâhil edilmelidir.

20- 4/B statüsüne geçirilen 4/C'li personelin eğitim durumları dikkate alınmadan yapılan görevlendirilmelerdeki sorunlar, hizmet akitlerinin sonlandırılması, ek ödemede yaşadıkları sorunlar bir an önce çözülmelidir.

21- Gelir vergisi dilimlerine karşılık gelen gelir vergisi matrahı artış oranı memur maaş katsayısı artış oranının altında kalmaktadır. Bunun sonucu olarak tüm kamu çalışanları daha fazla miktarda gelir vergisi ödemektedir. Kamu çalışanlarının maaşlarında ciddi bir kayba neden olan vergi dilimi düzenlemesi gözden geçirilmeli, tüm kamu çalışanlarının aylık ve ödemelerinde gelir vergisi dilimi yüzde 15'e sabitlenmelidir. Bu yapılıncaya kadar gelir vergisi dilimlerine ilişkin matrah artışı, memur maaş katsayısına endekslenmelidir.

22- Üniversitelerimiz, her alanda olduğu gibi demokrasinin içselleştirilmesi ve demokrasi kültürünün yerleşik hale getirilmesi için topluma önderlik etmesi gereken kurumlardır. Bu itibarla rektörlerin belirlenmesinde seçim usulüne dönülmelidir. Rektörlük seçimlerinde tüm akademik ve idari personelin oy kullanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalı ve seçimlerde en yüksek oyu alan adayın rektör olarak ataması gerçekleştirilmelidir.

23- 50/d maddesi kapsamındaki araştırma görevlileri gelecek kaygısından kurtarılmalı ve 33/a kadrolarına atanmalı; 33/a kadrolarında sözleşme süresi sınırının kaldırılarak bunların daimi kadroya dönüştürülmeli ve araştırma görevlilerinin 1. dereceye kadar yükselebilmesi sağlanmalıdır.



24- Üniversitelerimizde görev yapan idari personelin idari yönetim mekanizmalara katılımı sağlanmalı ve YÖK tarafından çıkarılacak bir tayin ve nakil yönetmeliği ile idari personele muvafakat alma zorunluluğu olmadan, becayiş, özür grubu ve isteğe bağlı yer değiştirme hakkı verilmelidir. Üniversitelerimizde görev yapan idari personelin de akademik personele sağlanan yükseköğretim tazminatı, geliştirme ödeneği gibi mali ve özlük haklardan faydalandırılmalıdır.

25- Üniversitelerde görev yapan idari personelin Görevde Yükselme Sınavları açıklanacak bir takvim çerçevesinde YÖK tarafından merkezi sınav şeklinde yapılmalıdır.

26- Üniversitelerde 13/b-4 maddesi uyarınca yapılan geçici görevlendirmeler, bir mobbing aracı olmaktan kurtarılmalı, yönetimin keyfi kullandığı bir düzenleme olmaktan çıkarılmalıdır.



27- Toplu sözleşme hükümlerine rağmen bazı üniversitelerde üyelerin durumlarının görüşüldüğü disiplin kurullarına sendika temsilcileri dahil edilmemekte, bazılarında oy hakkı verilmemektedir. Bu durumun ortadan kaldırılarak, disiplin kurulu toplantılarına sendika temsilcileri de oy hakkı bulunan üye sıfatıyla katılabilmelidir. Ayrıca YÖK Yüksek Disiplin Kurulu toplantılarına durumu görüşülen üyenin sendikasının temsilcisi davet edilmemektedir. Bu durum YÖK tarafından düzenlenerek uygulama birlikteliği sağlanmalı ve üyenin sendikası hem disiplin kurulunda hem de yüksek disiplin kurulunda üyesini temsil etmelidir.

28- YÖK tarafından kadro sınırlaması getirilerek sadece öğretim üyeleri arasında (Dr. Öğr. üy., Doç., Prof.) yükselmenin objektif kriterlere bağlanarak gerçekleşmemesi şahsi inisiyatifleri beraberinde getirmektedir. Bu sorunların çözümü için Dr. unvanını alan, Doç. olan kişiler objektif olarak belirlenen kriterlere göre yayın ve akademik çalışmalarını tamamladıklarında kendi kurumlarında ilansız kadrolara atanmalıdır.

29- Ülkemizin bütünlüğü ve milletimizin birliği için canını feda eden şehitlerimizi rahmet ve saygıyla anıyor, şehit aileleri önünde saygı ve hürmetle eğiliyoruz. Kahraman güvenlik güçlerimizin, gerek yurt içinde ve gerekse sınır ötesinde yürüttüğü terörle mücadelesini amasız, fakatsız ve şartsız desteklediğimizi ifade ediyoruz.

30- Öte yandan, devletimizin, iç savaş nedeniyle komşu ülkelerden göç etmiş olanların güvenli şekilde yurtlarına dönebilmeleri amacıyla alacağı tedbir ve girişimleri güçlü şekilde onaylıyor ve destekliyoruz.

Türk Eğitim-Sen'in 30. kuruluş yıldönümünü kutladığımız 2022 yılının sendikamızın yeniden yetkili olacağı yeni dönemin müjdecisi olacağına inancımızı gururla vurguluyor, üye olarak Türk Eğitim-Sen'e güç veren bütün eğitim çalışanlarına sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

META-VERSE

Web3 Teknolojileri Derneği Başkanı Buğra AYAN

Röportaj: Meltem YALÇINKAYA



“Metaverse turizmden eğitime, sağlıktan finansa kadar neredeyse her alanı etkileyebilecek “dijital bir hamur” . Biz de bu hamuru farklı alanlarda yoğurmaya başladık.”

Öncelikle metaverse nedir? Hangi amaçlarla kullanılır? Nasıl yer alınır?

Metaverse dediğimizde basit bir mantıkla sosyal ağların üç boyutlu halini düşünebiliriz. Twitter’da bir kişinin profiline gidip paylaşımlarını geziyorsunuz, Metaverse üzerinde ise bir kişinin sanal evrendeki evine gidip gezebileceksiniz örneğin. Buradaki en önemli farklardan biri şu. Facebook, Twitter gibi sosyal ağlardaki hesaplarınız aslında sizin değil şirketin malı. Şirket bu hesaplar üzerinde istediği tasarrufu gerçekleştirebiliyor. Metaverse konseptlerinde ise buradaki varlıklar sizin oluyor. Dolayısıyla kullanıcılar gerçek anlamda dijital varlıklara ulaşabiliyor.

Web3 Teknolojileri Derneği neden kuruldu?

Web3 Teknolojileri Derneği’nin ana motivasyonu, Web3’ün barındırdığı blokzincir, metaverse gibi alanlarda teknolojiyi izleyen değil üreten hatta öncü olan bir Türkiye. Dernek bu motivasyon ile eğitim çalışmaları yapıyor, projeler gerçekleştiriyor.

Web3 Teknolojileri Derneği olarak metaverse çalışmalarına başladınız. Bu çalışmalarda neler yapıyorsunuz? Eğitimler hangi alanlarda gerçekleştiriliyor? Ne tür katkılar sunacak?

Metaverse turizmden eğitime, sağlıktan finansa kadar neredeyse her alanı etkileyebilecek “dijital bir hamur” . Biz de bu hamuru farklı alanlarda yoğurmaya başladık. Örneğin Turizm. Sizin de şahitlik ettiğiniz gibi kültür endüstrileri gün geçtikçe daha önemli bir hale geliyor. Bu kapsamda Türkiye’deki önemli bir kültür ve turizm merkezinin metaverse konseptine geçişini ve dijital varlıkların bu sanal evrene yerleştirilmesini tamamladık. Yakında kamuya açık olarak paylaşılacak. Bunun gibi eğitim alanında çeşitli çalışmalarımız var. Eğitimdeki başarıyı artırmak için dijital varlıkları bir motivasyon aracı olarak kullanmayı amaçlıyoruz.

Ulaşmak istediğiniz kitlenin özellikleri ve hedefleriniz nedir?

Biz ilk olarak bir şekilde bu alana ilgi duyan fakat işin teknolojisi konusunda bilgisi olmayan insanlara ulaşmaya çalışıyoruz. Çünkü bu kişiler zaten evin içinde. Onları sadece mutfağa getiriyoruz. Fakat biliyoruz ki bu kitlenin dışında da bir çok kesim bahsi geçen teknolojileri kullanarak işlerine değer katabilir. O sebeple yayın çalışmalarımızda ve diğer projelerimizde her kesime ulaşmaya çalışıyoruz.



Bir öğretmen kendi dijital varlığını üretebilir mi? Derslerde nasıl kullanılanılabilir? Başarıyı artıracak unsurlar neler olabilir?

Elbette. Son derece basit bir şekilde kendi dijital varlıklarını üretebilir. Bunun için öğretmenlerimize atölyeler düzenlemeyi de düşünüyoruz.

Bu dijital varlığı bir anahtar gibi düşünün. O anahtarın hangi kapıları açacağını tasarlamak tamamen öğretmenimizin hayal gücüne kalmış.

Burada oyunlaştırma gibi yaklaşımlar işin içine giriyor. Gerçekleştireceğimiz atölyelerde bu tarz senaryolara da değineceğiz.

NFT teknolojisi ile sanatsal anlamda hangi çalışmaları yapmayı planlıyorsunuz? (Geçmiş Türk sanatçılarının sanat eserleri NFT haline getirilecek mi?)

Öncelikle NFT teknolojisinin kullanımı konusunda sanatçılarımıza ücretsiz eğitimler vermeyi planlıyoruz. Bu konuda eğitim taslaklarımızı oluşturduk. Elbette eski sanat eserleri NFT haline getirilebilir ve çok değerli olacaktır. Fakat bunun dışında sanatçıların vizyonuna herhangi bir sınırlama koymamak için biz balık tutmayı öğretmek de istiyoruz. O zaman çok daha özgün işler de ortaya çıkacaktır.

Blockchain tabanlı Metaevren projesi ile ilgili Türk Tarihi üzerine bir müze açmayı planlıyor musunuz ?

Kültür endüstrilerinin Web2 evresinde nasıl gelişti-ğini gördük. Bir çok tematik sosyal medya üzerinden turizme katkıda bulunuldu. Bir tür dijital diplomasi kanalı olarak sosyal ağlar kullanıldı. Elbette bu trend Web3'e de kendini taşıyacaktır. Bu esnada Türk Tarihi'nin de gerek kültürel anlamda gerekse farkındalık oluşturma anlamında kullanılabileceğini görüyoruz.



Sadece bir müze açmak değil aynı zamanda belki belirlenen metaverse konseptleri sayesinde bu tarihsel süreci daha da içselleştiren çalışmalar gerçekleştirebiliriz. Planlarımız arasında var.




TÜRK EĞİTİM-SEN
1992
30.yıl
50/D
33/A
OLSUN!
Genç akademisyenlerimiz, daha meslek hayatlarının başında
gelecek kaygısına mahkum edilemez!
50/D statüsündeki bilim insanlarımız iş güvencesine kavuşturulsun!
www.turkegitimsen.org.tr
Türk Eğitim-Sen, Türkiye Kamu-Sen üyesidir.

TÜRK EĞİTİM-SEN
"EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ RAPORU"

Bilindiği gibi 01-03 Aralık 2021 tarihleri arasında yapılan 20. Milli Eğitim Şurası, ***"Eğitimde Fırsat Eşitliği"*** başlığı ile gerçekleştirildi. Bu konuyu önceliği yapan Türk Eğitim-Sen, eğitimde ortaya konulan hedeflere ulaşılmasında eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasının rolünü çok önemli bulmaktadır. Bu nedenle sendikamız eğitim ortamlarında fırsat eşitliğini hem öğrenci hem de öğretmen açısından analiz etmek, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik görüş ve önerileri ortaya koymak için 01-22 Ağustos 2022 tarihleri arasında 11 bin 342 eğitimci üzerinde bir anket çalışması gerçekleştirdi.

Genel Bulgular

Ankete katılanların %60'ına yakını okulunda ücretli öğretmen görevlendirmesi yapıldığını belirtiyor.

- Katılımcıların %59,20'si okullarında ücretli öğretmenin görev yaptığını ifade etti.
- Katılımcıların %77,30'u okullarında tekli eğitim yapıldığını söyledi.
- Katılımcıların %43,80'i sınıflarında 20-30 arasında, %35,30'u 31-40 arasında, %6,20'si 41-50 arasında, %0,60'ı 50'den fazla öğrenci bulunduğunu ifade etti. Sınıfında öğrenci sayısı 20'den az diyenlerin oranı ise %14,10'dur.
- Katılımcıların yarısı (%52,20) okullarındaki öğrencilerin ailelerinin gelir durumunun orta düzeyde olduğunu belirtirken, %45,60'ı düşük olduğunu bildirdi.



- Katılımcıların yaklaşık yarısı (%49) okullarındaki öğrencilerin ailelerinin eğitim seviyesinin düşük düzeyde olduğunu belirtirken, %47,50'si orta düzeyde olduğunu söyledi.

Öğrenciler Açısından Eğitim ve Öğretim Ortamlarında Fırsat Eşitliğine İlişkin Bulgular

Coğrafi Şartlar

- Katılımcıların %32,50'si taşımalı eğitim yapıldığını belirtti.
- Okullarında taşımalı eğitim yapıldığını belirten katılımcıların %32,80'i, taşıma ile gelen öğrencilerle, taşımanın yapıldığı yerleşim yerinde yaşayan öğrenciler arasında eğitim fırsatlarına sahip olma açısından fark olduğunu, %36'sı ise kısmen fark olduğunu ifade etmiştir.
- Katılımcıların yaklaşık %79,80'i okullarında kız çocukların okullaşma oranının yeterli olduğunu, %12,80'i kısmen yeterli olduğunu, %5,40'ı ise yeterli olmadığını belirtmiştir.



- Kız çocuklarının okullaşma oranının kısmen yeterli olduğunu ve yeterli olmadığını düşünen katılımcılar, öncelikli olarak ailenin ilgisizliğini (%68,20), kız çocukların eğitimde fırsat eşitliğini sağlamada önlerinde engel olarak görmektedir. Daha sonra sırayla kız çocukların eğitim almasının değersiz görülmesi (%45,60), erken evlilik (%21,90), tarımsal faaliyetlere katılım (%14,80), çocuk işçiliği (%13,30) ve yakın çevrede okulun bulunmaması (%10,90) gelmektedir.

- Katılımcıların %37,40'ı öğrencinin kardeş sayısının fazla olmasının eğitimde fırsat eşitsizliği oluşturduğunu, %37,80'i kısmen fırsat eşitsizliği oluşturduğunu ifade etmiştir. %23'ü ise kardeş sayısının fazla olmasının fırsat eşitsizliği oluşturmadığını belirtmiştir.

Eğitimciler, okul formasının öğrenciler açısından "fırsat eşitliği" sağladığını düşünüyor.

Katılımcılar, kendi okullarının eğitim donanımını değer okullara kıyasla yeterli bulmuyor.

- Katılımcıların %32,80'i kendi okullarının teknolojik alt yapısının ortalama olarak diğer okullarla kıyaslandığında kısmen yeterli düzeyde olduğunu ifade ederken, %20,10'u yeterli olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %46,80'i ise yeterli düzeyde olduğunu belirtmiştir.

- Katılımcıların %36,80'i kendi okullarının eğitim donanımının ortalama olarak diğer okullarla kıyaslandığında kısmen yeterli düzeyde olduğunu ifade ederken, %19,30'u yeterli olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %43,50'si ise yeterli düzeyde olduğunu belirtmiştir.

- Katılımcıların %51,40'ı dezavantajlı öğrencilerin okulun bütün fiziki imkânlarından kolaylıkla yararlanabildiğini, %34,40'ı kısmen yararlanabildiğini, %13,10'u ise yararlanamadığını ifade etmiştir.

- Katılımcıların %33,80'i kaynaştırma eğitimi uygulamalarının eğitimde fırsat eşitliğini sağlamada yardımcı olduğunu, %37,90'ı kısmen yardımcı olduğunu, %23,40'ı ise yardımcı olmadığını ifade etmiştir.

- Kaynaştırma eğitimi uygulamalarının eğitimde fırsat eşitliğini sağlamada yardımcı olmadığını düşünen katılımcıların **en fazla vurguladıkları nedenler;** destek eğitim uygulamalarının daha faydalı olduğu (%48,20),



sınıf mevcutlarının kalabalık olmasından dolayı kaynaştırma öğrencilerinin yeterli ilgiyi göremedikleri (%46,10) ve kaynaştırma öğrencilerinin yaşıtlarıyla normal sınıflarda eğitim öğretime devam etmesi (%42,80) olarak ifade edilmiştir.

- Katılımcıların yarısından fazlası (%56) özel eğitim ve rehberlik hizmetlerinin her okulda belirli kalite ve standartta verilmediğini düşünmektedir. %29,30'u kısmen, %12'si belirli kalite ve standartta verildiği düşünmektedir.
- Katılımcıların %24,50'si okullarındaki özel eğitim sınıfına ait donanımların diğer okullarla aynı düzeyde olmadığını ifade ederken, %20,10'u kısmen aynı düzeyde, %16,9'u da aynı düzeyde olduğunu belirtmiştir. %33,20'si ise okulunda özel eğitim sınıfı bulunmadığını ifade etmiştir.
- Katılımcıların %18,90'ı yaygın eğitim faaliyetlerinin eğitimde fırsat eşitliğini sağlamayacağını düşünmektedir.
- Katılımcıların %69,60'ı okul formasının zorunlu kıyafet olarak kabul edilmesinin öğrenciler açısından fırsat eşitliği sağlayacağını düşünmektedir.
- Katılımcıların eğitimde fırsat eşitliği bağlamında DYK için düşünceleri incelendiğinde **en çok vurgulanan husus,** %66,30 ile ücretsiz olması yönüyle eğitimde fırsat eşitliğini sağladığı yönündedir.
- Katılımcılar, fırsat eşitliğinin sağlanması amacıyla yürütülen/yürütülmüş projelerden **en çok sırasıyla;** ücretsiz ders kitabı dağıtımının (%49,20), FATİH projesinin (%36,90), okullarda uygulanan hafta sonu kurslarının (%34), ücretsiz yurt/pansiyon uygulamasının (%32,40) ve haydi kızlar okula projelerinin(%32,40) eğitimde fırsat eşitliğini sağlamada daha faydalı bulmaktadır.

Ekonomik Şartlar

Öğretmenler, okul bütçelerinin yeterli olmadığını düşünüyor.

Eğitimciler, öğrencilerin okula getirdiği harçlıkların birbirinden farklı olduğunu belirtiyor.

Ailelerin gelir düzeyi arttıkça çocuklarının eğitimine ayırdıkları miktar da artıyor.

- Katılımcıların %71,80'i okul bütçelerinin yeterli olmadığını düşünürken, %18,20'si kısmen yeterli olduğunu, %8,20'si ise okul bütçelerinin yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.
- Katılımcılar okul giderlerinin nasıl karşılandığına yönelik en çok; okul giderlerinin okul aile birliğinden (%73,90), İl MEM tarafından (%40,50), kermes, deneme sınavı, gezi vb. etkinlikler yaparak (%34) ve gönüllü yardımseverler tarafından (%18,50) karşılandığını ifade etmişlerdir.
- Katılımcıların yarısı (%51,50) öğrencilerin okula getirdiği harçlıklarının birbirinden farklı olduğunu belirtmiştir. %34,10'u ise harçlık tutarlarının kısmen benzer olduğunu ifade ederken %9,10'u harçlık tutarının birbirine benzer olduğunu ifade etmiştir.
- Katılımcıların %40,20'si okullarında düzenlenen gezi, piknik, sinema, tiyatro vb. etkinliklere bütün öğrencilerin katılamadığını ifade ederken, %38,90'u ise kısmen katılabildiğini belirtmiştir. Katılımcıların %16,90'ı ise öğrencilerinin okulda düzenlenen etkinliklere katılabildiğini vurgulamışlardır.
- Katılımcıların %60,70'i ailelerin gelir düzeyi arttıkça çocuklarının eğitimine ayırdıkları miktarın da kısmen arttığını belirtmişlerdir. Ancak katılımcıların %23,10'u ise ailelerin gelir seviyesi artsa bile eğitime önem verilmediğini ifade etmişlerdir.



Genel Öneriler ve Düşünceler Açısından Eğitimde Fırsat Eşitliğine Yönelik Bulgular

Eğitim ortamlarında fırsat eşitliğine sahip olmayan öğrenciler arasında en çok akademik başarı farklılık gösteriyor.

- Eğitim ortamlarında fırsat eşitliğine sahip olmayan öğrencilerin akranlarından hangi açıdan farklılık gösterdiği konusunda katılımcıların **en fazla belirttiği hususlar sırasıyla;** akademik başarı (%83,30), okula karşı ilgi (%60,60), okula uyum (%57,80), okula devam durumu (%51,70) ve akran ile olan iletişimleridir (%51,50).
- MEB'in eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için öncelikli yapması gerekenler konusunda katılımcıların **en fazla belirttiği hususlar;** dershanelere ihtiyaç duyulmayacak eğitim ortamının inşa edilmesi, öğrenci yeteneklerini geliştirebilecek eğitim ortamlarının oluşturulması, teknolojik alt yapı ve donatımının iyileştirilerek standart hale getirilmesi ve eğitime ayrılan bütçenin artırılmasının sağlanmasıdır.
- Katılımcıların yaklaşık %40,40'ı eğitim içerikleri ve çıktıların çocukların yetenek, karakter ve ilgilerine göre düzenlenerek fırsat eşitliğinin sağlanabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcıların yaklaşık %38,70'i toplumun eğitime bakış açısını iyileştirecek bir seferberlik başlatarak yeni bir eğitim kültürü oluşturmanın eğitimde fırsat eşitliğini sağlayabileceğini vurgulamışlardır.

Öğretmenler Açısından Eğitim ve Öğretim Ortamlarında Fırsat Eşitliğine İlişkin Bulgular

Öğretmenler eğitim ortamında aynı fırsatlara sahip olmadığını düşünüyor.

- Katılımcıların %73,10'u öğretmenlerin eğitim öğretim ortamlarında aynı fırsatlara sahip olmadığını ifade ederken, %6,50'si aynı fırsatlara sahip olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %20,10'u ise kısmen aynı fırsatlara sahip olduğunu vurgulamıştır.
- Katılımcıların %75'i bütün öğretmenlerin yönetici olmak için aynı fırsata sahip olmadığını ifade ederken, %8,70'i aynı fırsatlara sahip olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %15,10'u ise kısmen aynı fırsatlara sahip olduğunu vurgulamıştır.

- Öğretmenlerin yönetici olmak için fırsat eşitliğine sahip olmak noktasında öncelikli yapılması gerekenler sorulduğunda katılımcıların en fazla belirttiği hususlar; liyakate dayalı bir seçim sisteminin olması (%78,60), mülakatın kaldırılması (%69,40), yönetici atama puanlarının nesnel ve herkesin sahip olabileceği kriterlere göre düzenlenmesi (%62,30), MEB dışı yapıların atama sürecine dahil olmasının engellenmesi (%51,90) olarak ifade edilmiştir.

Proje okullarına öğretmen seçimleri yapılırken fırsatların bütün öğretmenler açısından eşit olmadığını belirtiliyor.

- Katılımcıların %81,80'i proje okullarına öğretmen seçimleri yapılırken fırsatların bütün öğretmenler açısından eşit olmadığını belirtirken, %9,90'ı kısmen eşit olduğunu, %2,50'si ise eşit olduğunu ifade etmiştir.

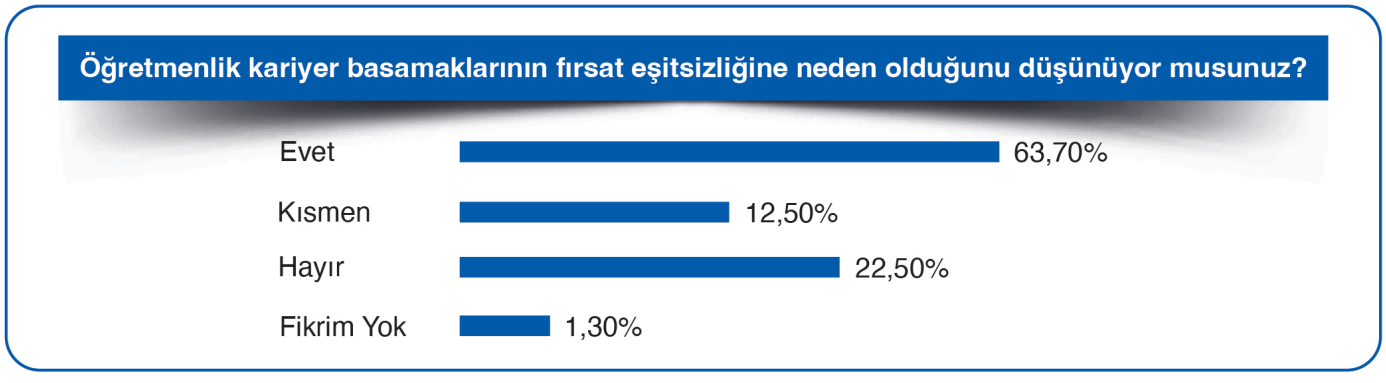
- Katılımcıların %63,70'i öğretmenlik kariyer basamaklarının fırsat eşitsizliğine neden olduğunu ifade ederken, %12,50'si kısmen neden olduğunu, %22,50'si ise fırsat eşitsizliğine neden olmadığını ifade etmiştir.

- Katılımcıların %63,10'u öğretmenlerin kendi aralarında kadrolu, sözleşmeli, ücretli gibi farklı istihdam şekillerinin öğrenciler açısından fırsat eşitsizliği oluşturduğunu söylerken, %18'i eşitsizlik meydana getirmediğini belirtmiştir.

- Katılımcıların %62,80'i tayin ve atama sürecinde bütün öğretmenlerin aynı fırsatlara sahip olmadığını düşünürken, %13,60'ı ise aynı fırsatlara sahip olduğunu düşünmektedir. Tayin ve atama sürecinde bütün öğretmenlerin aynı fırsatlara sahip olmamasının nedenleri şu şekilde sıralandı: Tayin isteme durumlarında bütün okulların normlarının tam ilan edilmemesi (%33,20), proje okullarına öğretmen seçim sisteminin adil olmaması (%18,20), sıra tayinlerinin çalışmaması (%12,60) ve görevlendirme esasına dayanan atamaların olması (%12,20). Katılımcıların %23,80'i ise bunların hepsinin tayin ve atama sürecinde bütün öğretmenlerin aynı fırsatlara sahip olmamasının nedenleri olduğunu vurgulamıştır.

Demografik veriler:

Ankete katılanların %35,9'u kadın, %64,1'i erkek. %1,3 1-5 yıl, %7 6-10 yıl, %14 11-15 yıl, %16,6 16-20 yıl, %61,1 21 yıl ve üzeri görev yapıyor. **Görev Unvanı:** Öğretmen %85,4, Müdür %4,8, Müdür Yrd. %7,5, eğitim çalışanı %1,5, Akademisyen %0,8 **Okulun Bulunduğu Bölge:** İl merkezi (Büyükşehir Kapsamında) %35,3, İl merkezi %20,8, İlçe merkezi %35,9, Belde/Kasaba %2,9, Köy %5,1.



Anket sonuçlarını değerlendiren Türk Eğitim-Sen Genel Başkanı Talip Geylan şunları kaydetti: "Coğrafi, ekonomik, eğitim içerikleri açısından fırsat eşitliğinin sağlanamaması ne yazık ki eğitimde ortaya konulan hedeflere ulaşılmasını olumsuz etkileyen bir unsurdur. Bu noktada yapılması gereken; eğitimin tüm aktörlerinin fikir birliği yaparak, eşitliğin sağlanmasına yönelik adımlar atmasıdır. Kız çocuklarının okullaşma oranlarının artırılmasından, ekonomik yönden dezavantajlı çocuklara diğer çocuklarla aynı imkânların sağlanmasına, eğitim materyallerine ulaşmada yaşanan adaletsizliklerden, okullara eşit miktarda kaynak aktarımına kadar tüm eşitsizliklerin giderilmesini çok önemsiyoruz. Bu noktada yapılması gerekenleri şöyle özetleyebiliriz:

- Bölgesel farkların ortaya çıkarılması için durum tespiti yapılmalı, Eğitim Fakülteleri ile MEB'e bağlı okullar arasında işbirliği olmalıdır. Eğitim fakültelerinin bulunduğu tüm il ve ilçelerde başarı düzeyi düşük 3 okul belirlenerek, proje okulu ilan edilmelidir. Bu okulların başarı seviyelerinin neden düşük olduğu eğitim fakültelerine bağlı akademisyenler tarafından bir dönem boyunca araştırılarak ve bu sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik çözüm planları hazırlanmalıdır.
- Hazırlanan planlar ikinci dönemin başından itibaren uygulamaya konulmalı, ikinci dönemin sonunda yapılan sınavlardan elde edilen veriler incelenerek yapılan uygulamaların beklentileri karşılayıp karşılamadığı tespit edilmelidir.
- Bölgelerin eğitim haritaları çıkarılmalıdır. Gerçekçi değerlendirmeler ile ülkenin tamamındaki mevcut durum saptanmalıdır. Yapılan taramalar okul müfredatından, öğrenci durumuna, öğretici kadrodan yönetim kademesine tüm gerçekliğiyle ele alınmalıdır. Tarafsız bir şekilde yapılan bu taramanın ardından her bölge açısından her bölge adına ayrı bir şekilde planlanacak kapsamlı 1-3-5-10 yıllık sistematikleştirilmiş eğitim kalkınma planları oluşturulmalıdır. Bu hususta her eğitim bölgesi adına eksik ve ihtiyaçlar belirlenip uzun vadeli yatırımlar yapılmalıdır.
- Ülkemizin hangi bölgesinde bulunursa bulunsun okullarımız fiziksel olarak eşdeğer konumda olmalıdır.
- Adil olmayan öğrenme çıktılarıyla sonuçlanabilecek bir şekilde sınıf mevcutları ve öğretmen-öğrenci oranları okullarımızda yüksektir. Devlet ve özel okulların öğrenme ortamları arasında büyük eşitsizlikler devam etmektedir. Öyle ki Türkiye OECD kamu ve özel kurumlardaki öğrenme ortamları arasında en büyük farka sahip ülkelerden biridir. Bu fark mutlaka ortadan kaldırılmalıdır.
- Bir öğrencinin devlete yaklaşık bir maliyeti vardır. Bu maliyet farklı şekillerde hesaplanmış olsa da devlet öğrenci maliyetini okullara aktarabilir. Bu şekilde okulların kendi bütçeleri oluşabilir. Bu bütçe kullanımı çapraz denetlemelerle sağlıklı bir şekilde kontrol edilebilir. Öğrenci sayısı, okul kademesi, ihtiyaç analizi, gibi verilerle oluşturularak değere göre eldeki bütçe orantılı şekilde okullara tahsis edilmelidir. Bu bütçenin kullanım performansı idareci değerlendirmelerinde de bir ölçüt olarak kullanılabilir.
- Eğitimin çok ihmal edildiği bölgeler için ailelere bilinçlendirme politikaları uygulanmalıdır.
- Zorunlu hizmet bölgeleri itibariyle öğretmenlere teşvik ödeneği ya da bölge tazminatı verilmelidir.

Ayrıca öğretmenler açısından yaşanan fırsat eşitliğine baktığımızda; bu konuda da gerekli adımların atılması elzemdir. Şu anda kariyer sınavı kamuoyunun gündemindedir. Anketten de görüleceği üzere, öğretmenlerimiz kariyer basamaklarının fırsat eşitsizliği oluşturduğunu düşünmektedir. Sendikamız da bu noktada yapılması gerekenin sınav şartı olmaksızın 10 yılını dolduran her öğretmenin uzman, 20 yılını dolduran her öğretmenin de başöğretmen olması gerektiğini ifade etmekte ve "SINAVA HAYIR" demektedir. Bu noktada başta MEB olmak üzere yasa koyuculardan beklediğimiz, meslek kanunundaki eksik hususların telafisi için gerekli adımların hızlıca atılmasıdır.

Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe Ve Sosyal Bilgiler Bölümü Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Necdet Hayta ile

İzmir'in Kurtuluşu ve Milli Mücadele'nin Yüzüncü Yılı Üzerine Söyleşi Gerçekleştirdik

Röportaj: **Tuğçe TAŞDEMİR**



Türkiye'nin "Mavi Vatan" Doktrini Yirminci Yüzyılın Jeopolitik Bir Gerçeği Olmakla Beraber Aynı Zamanda Türkiye'nin Denizlerdeki Misak-ı Millisidir.

Saygı değer hocam; I. Dünya Savaşı'nın bizim tarihimiz açısından etkilerini ve sonuçlarını değerlendirir misiniz?

Osmanlı Devleti yaklaşık olarak 600 yıl ayakta kalırken, dünyanın en büyük İmparatorlukları arasında yer almıştır. Osmanlı Devleti, Tarihçi Arnold Toynbee'ye göre dünya tarihinde üzerinde güneş batmayan üç imparatorluktan biridir. Diğerleri Roma ve Britanya'dır. Bu yönüyle Osmanlı Devleti'nin tarihteki yeri çok müstesnadır.

Ancak Yirminci Yüzyılın başlarında Osmanlı İmparatorluğu artık eski gücünden çok uzaktadır. 1911 yılında başlayan savaşlar silsilesinde; Trablusgarp Savaşı ardından Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı, Osmanlı Devleti'nin sonunu getirmiştir. Ama Türk tarihinde bir devamlılık söz konusudur. Şöyle ki; tarihte kurulmuş 16 büyük devletimiz var. Bunların dışında, kurulmuş devletler de bulunmaktadır. Türk milleti hiçbir zaman devletsiz kalmamıştır. Türkler, her zaman devlet konusunda hassasiyetlerini göstermiş ve bu konuda fedakârlıklarda bulunmuştur. Sonuç olarak en zor şartlarda yeniden bir devlet kurabilme organizasyonunu da gösterebilmiştir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde, I. Dünya Savaşı bir Türk Devleti'nin sonu olurken, diğer taraftan yeni bir Türk Devleti'nin doğuşunu da hazırlamıştır. Osmanlı Devleti savaştan önce 1 milyon 937 bin kilometre karelik geniş bir coğrafyaya sahipti. Savaşta bu toprakların çoğunu kaybetmiştir. Sadece 760 bin kilometrekarelik bir toprak kendisine kalmıştır. Bu topraklarda, Osmanlı Devleti'nin külleri üzerinde yeni bir devlet olarak Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur.

1.Cihan Harbi'nin ağır etkileri milli mücadelenin doğmasını nasıl etkilemiştir? Tarihsel devamlılık bakımından yorumlamanızı rica edebilir miyiz?

1. Cihan Harbi, bütün dünya açısından olduğu gibi Osmanlı Devleti yani Türkler açısından da aslında bir felakettir. Çünkü dünyada milyonlarca insan hayatını kaybetmiş, sakat kalmış, hastalanmış, evini barkını kaybetmiştir. Büyük bir trajedidir. Aynı şekilde Osmanlı Devleti için de böyle yorumlamak gerekir. Osmanlı Devleti Çanakkale Savaşı'nda yedi düvele dur diyebildiyse de, Kût'ül-Amâre'de düşmanı perişan etmiş olsa da, savaşın bütününe bakıldığında müttefikleri gibi Osmanlı Devleti de kaybetti, 30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütarekesini yani ateşkesi imzalamak zorunda kaldı. Lakin Mondros Mütarekesi Osmanlı'nın istediği şekilde yorumlanmadı. Özellikle mütarekenin 7. Maddesi İtilaf Devletleri açısından onların işgallerini kolaylaştıracak bir vasıta olarak görüldü. Ardından da ateşkes imzalanmış olmasına rağmen Osmanlı toprakları birer birer işgal edilmeye başlandı. Musul, Irak, Anadolu'nun Güneyi, Batı Anadolu pek çok toprak bu işgalden nasibini aldı.



Tabi bu işgal şartları içerisinde Osmanlı Hükümeti varlığını sürdürmeye çalışırken, İstanbul, 13 Kasım 1918 yılında işgal edildi. Bu işgal dört yıldan fazla sürdü ve Lozan Barış Anlaşması ile sona erdi. Anadolu da yine merkezden kontrol edilebilir durumda değildi. Çünkü her yer işgal altındaydı. Hatta bu işgal şartları içerisinde pek çok zararlı cemiyet oluşumları vardı. Hatta o dönem haberleşme ve ulaşım hatları da işgalcilerin kontrolü altındaydı. Dolayısıyla tam bir kaos vardı. Bu dönemde nüfus olarak bakıldığında önemli kayıplar da söz konusuydu. I. Dünya Savaşı başladığında Osmanlı Devleti'nin 26 milyon civarında bir nüfusu olduğu bilinmektedir. Bu durum Anadolu özeline indirgendiğinde 13 milyon civarında bir nüfusun olduğunu biliyoruz. Savaş sonunda Anadolu'da nüfusun 8,5 milyon olduğu görülmektedir. O dönem 2 milyonun üzerinde gencimizin silah altında olduğunu biliyoruz. Savaş sona erdiğinde ise silah altına alınan askerlerin neredeyse yüzde 80'ini şehit, yaralı ya da hasta olarak kaybettik. Önemli bir kayıp söz konusudur. Asker sayısının yaklaşık olarak 560 bine düştüğünü biliyoruz. Bu durum hem ekonomik hem de sosyolojik olarak pek çok sorunu beraberinde getirdi. Yine savaş şartları içerinde salgın hastalıklar toplumu önemli ölçüde etkiledi. Bu şartlar içerisinde ülkenin güneyi, batısı, doğusu kısaca pek çok yeri işgal altına alındı. Dolayısıyla bütün bu zor şartlara rağmen başlatılan milli mücadele, Türk Milleti'nin bağımsızlık iradesini, bağımsızlık karakterini göstermesi açısından son derece önemlidir. Türk Milleti, tarihinde her zaman olduğu gibi, haksızlıklara karşı susmama ve baskıya boyun eğmeme geleneğini sürdürmüştür. Bu zor şartlar, Türk milletini motive emiştir.

Türk Milli Mücadelesi, hangi sosyal, manevi ve siyasi temeller üzerinden yorumlanabilir, Türk milletinin ortaya koyduğu azim ve kararlılık hakkında neler söylemek istersiniz?



> *Bütün bu zor şartlara rağmen başlatılan milli mücadele, Türk Milleti'nin bağımsızlık iradesini, bağımsızlık karakterini göstermesi açısından son derece önemlidir.*

Savaş döneminde çok ağır şartlar söz konusuydu. Ekonomik olarak hem halk perişan vaziyette hem de devlet çok zor durumdaydı. Yıllardır Düyun-u Umumiye sebebi ile ekonomisinin önemli gelir kaynaklarına el konulmuştu. Tarımsal anlamda bakıldığında, zaten ilkel tarım yöntemleri kullanılıyordu. Ama üretimin savaş şartlarında mevcut halinden bile geriye düştüğünü görüyoruz. Gençlerin çoğu silah altındaydı. Hatta çiftçilerin kullandığı büyükbaş hayvanların büyük bir kısmı ordunun hizmetine verilmişti. Ekonomik bağımsızlık neredeyse bitmişti. Kapitülasyonlar çok ağır bir şekilde uygulanıyordu. O dönemde Osmanlı Devleti'nin çok fazla borcu bulunmaktaydı. 1919 tarihi itibari ile 303 milyon civarında dış borç söz konusudur ki, borçlar bilindiği gibi Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra da ödenmeye devam edecekti. Türkiye Cumhuriyeti Devleti en son 1954 yılında yaptığı ödemelerle borçları bitirebilmiştir. Bu dönemde Anadolu çok fazla göç aldı. Osmanlı Devleti'nin kaybettiği topraklardan yüz binlerce insan Anadolu'ya, hatta Anadolu içinde başka bölgelere göç etmek zorunda kaldı. Bu insanların giyinmesi, barınması ve diğer ihtiyaçları ek bir yük olarak devletin üzerine bindi. Ama bütün bu zorluklara ve olumsuzluklara rağmen Türk milleti tarihin her döneminde olduğu gibi Atatürk'ün "Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir." sözüne uygun bir şekilde mücadeleden vazgeçmedi. Son imkânlarını da bu mücadele için kullandı ve İstiklal Harbi'nin başarılı olması için hiçbir fedakârlıktan kaçınmadı. Bu yönüyle Türk milletinin azmi ve kararlılığı bu sürecin atlatılmasında ve yeni devletin kurulmasında son derece önemlidir.

Mustafa Kemal Paşa'nın liderliğinde sürdürülen, Milli Mücadele hükümetleri tarafından yürütülen dış politikayı nasıl yorumlarsınız?

> *Mustafa Kemal Paşa ve milli mücadele hükümetleri dış politika konusunda mantık, şartlar, o dönemdeki siyaset anlayışı neyi gerektiriyor ise, her birini ayrı bir enstrüman olarak kullanıp, bu konuda çok önemli sonuçlar elde ettiler. Zira askeri zaferler siyasi başarılar ile taçlandırılmaz ise çok bir anlamı yoktur.*

Bu kadar zor bir süreçte sadece askeri başarılar ile sonuç almak tek başına yeterli olmazdı. Aynı zamanda siyaseten de uygun ve doğru hamleler yapmak gerekirdi. Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde başlatılan milli mücadelenin dış politikasını değerlendirdiğimizde; aslında dünya gerçeklerini gören bir anlayışa sahip olduğunu söyleyebiliriz. I. Dünya Savaşı'ndan batının son derece yorgun çıkması, bundan sonra da uzunca sürecek bir savaşa izin vermeyeceği veya olumlu karşılanmayacağı hususu milli mücadele liderleri tarafından bilinen bir durumdu. Galip devletlerin savaş sonrası strateji belirlenmesinde hemfikir olmadıkları biliniyordu. Yani itilaf devletlerinin aralarında bu konuda fikir ayrılığı olduğu değerlendirmesi

yapılıyordu. Bütün bu gerçekler özümsenerek, yorumlanarak, değerlendirilerek, buna uygun dış politika prensipleri geliştirilmeye çalışıldı. Bu çerçevede özellikle ABD, Fransa ve İtalya ile diyaloğa girildi. Ayrı ayrı görüşmeler ile İngiltere yalnız bırakılmaya çalışıldı. Bu önemli bir stratejidir. Bu konu diplomaside çok iyi bir şekilde kullanılırken, olumlu sonuçlar da alındı. Yine Mustafa Kemal Paşa'nın belirlediği dış politikada her ülke ile barış ve görüşme yolunu açık tutacak, bu şekilde milli hedeflere ulaşmayı düşünecek bir sabır politikası yürütülmüştür. Bu çerçevede Sovyetler Birliği ile olan ilişkilere de ayrı bir parantez açılması gerekir. Bu ilişkiler ile batıya bir mesaj verilmeye çalışıldı. Çünkü Sovyetler Birliği'nde 1917 yılında getirilen yeni rejim, batı tarafından onaylanmayan, kendileri açısından risk olarak gördükleri bir rejimdi. Milli mücadele hükümetleri Sovyetler birliği ile bu süreç içinde yakın ilişkiler kurmak suretiyle batıya şu mesajı verdi: Eğer çok fazla üzerimize gelirseniz, zaman içerisinde Türkiye, Sovyetler Birliği ile çok yakın ilişkiler içerisine girebilir, bu da sizin açınızdan iyi sonuçlar getirmez. Mustafa Kemal Paşa ve milli mücadele hükümetleri dış politika konusunda mantık, şartlar, o dönemdeki siyaset anlayışı neyi gerektiriyor ise, her birini ayrı bir enstrüman olarak kullanıp, bu konuda çok önemli sonuçlar elde ettiler. Zira askeri zaferler siyasi başarılar ile taçlandırılmaz ise çok bir anlamı yoktur.

Milli Mücadele'nin askeri ve siyasi safhası açısından, 9 Eylül 1922 İzmir'in Yunan işgalinden kurtuluşu nasıl bir öneme sahiptir. Bu konuda görüşlerinizi alabilir miyiz?

İzmir, 15 Mayıs 1919 tarihinde Yunanlılar tarafından işgal edildi. Aslında daha önce bu bölge itilaf devletleri tarafından İtalya'ya söz verilmişti. Ama daha sonra bu fikirlerinden vazgeçtiler ve Yunanistan'ı desteklediler. Yunanistan bu destekle beraber 15 Mayıs 1919 tarihinde İzmir'i işgal etti.



Tabi İzmir'in işgali bütün Anadolu'da çok büyük yankı uyandırdı. Pek çok yerde mitingler, protestolar yapıldı. Hatta İtilaf Devletlerine protesto telgrafları çekildi. Bu yönüyle de İzmir'in işgali milli mücadele ruhunun uyanmasında çok önemli bir zemin oluşturdu. Bütün Kuvâ-yı Milliye hareketlerine bakıldığında, özellikle Batı Anadolu'da İzmir'in işgalinden sonra bu hareketlerin bir ivme kazandığını söyleyebiliriz. İzmir aynı zamanda milli mücadelenin en önemli hedefiydi. Nitekim, Mustafa Kemal Paşa'nın "Ordular ilk hedefiniz Akdenizdir!" sözü, bunu göstermektedir. Akdeniz'den kast edilen bir bütün olarak Ege'dir. Burada gösterilen ana hedef İzmir'dir. Bu yönüyle çok önemli bir yere sahiptir. Sonuç itibari ile Büyük Taarruz başarılı olmuş, Yunanlılar işgal ettikleri Türk topraklarından atılmış ve İzmir 9 Eylül 1922 tarihinde işgalden kurtarıldı ama Yunanlıların çekilmesi savaş etiğine uygun olmadı. Dünyada bir terim var, yakıp yıkma taktiği (the scorched earth tactic). Perslerden bu tarafa uygulanan bir taktiktir. Yunanlılar da bu taktiğe inandılar. Geri çekilirken işgal altında bulunan pek çok yeri yakıp yıktılar. Aynı şekilde İzmir, Yunanlılar ve Ermeniler tarafından yıkılan, yakılan bir şehir oldu. İzmir'in önemli bir kısmı yandı ki tarihte "Büyük İzmir Yangını" olarak geçmektedir. Ancak bu olayı Türklerin üzerine yıkmaya çalıştılar. Asla böyle bir durum söz konusu değildir. Türkler neden ele geçirdikleri bir şehri yaksınlar? O şehrin var olan imkânlarını kullanmak varken ve yakılan şehrin imarının masrafının çok büyük olduğu bilinirken, öyle bir şey söz konusu olamaz! İzmir'in kurtuluşu, Türk milletinin bağımsızlığını elde etmesinin simgesi olan çok önemli bir olaydır.

Milli Mücadele'den günümüze, Türk-Yunan ilişkilerini genel hatlarıyla değerlendirebilir misiniz?

> *"Yunanistan'ın "Megali İdea" hedefi var. Bu hedefi her ne kadar İstiklal Harbi'nde bir başarısızlık ile sonuçlanmış olsa da, Yunanistan bundan bütünüyle vazgeçmiş değildir. Yunanistan, hiç şüphe yoktur ki şartlar fırsat bulduğunda bunu gerçekleştirmeye çalışacaktır."*

Kurtuluş Savaşı'nda en büyük mücadele Yunanistan'a karşı verildi. Mücadele sonunda Yunanlılar işgal ettikleri yerlerden, yani Anadolu'dan atıldı. Bu şekilde en büyük hedefleri olan "Megali İdea" yı gerçekleştirmelerine engel olundu.

Yunanistan, 1830 yılında bağımsızlığını elde ettikten sonra sürekli genişledi. Mora civarında kurulmuş küçük bir devlet iken, Avrupa'nın da açık desteği ile genişledi. "Megali İdea" çerçevesinde Anadolu da hedefleri altındaydı. Ama zaman içerisinde "Megali İdea" hedefi çok büyük darbeler aldı. Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanmasının ardından Türk-Yunan ilişkilerine bakıldığında, aslında ilk etapta Lozan'dan arta kalan bazı sorunların olduğu görülmektedir. En ciddi problem olarak etabli (yerleşik) meselesi var. Bilindiği gibi etabli meselesi, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Lozan antlaşması uyarınca, Anadolu'daki Rum halkı ile Yunanistan'daki Türkler'in karşılıklı değişimi konusunda çıkan sorundur. Lozan Antlaşması ile sonraki süreçte nüfus mübadelesi gerçekleştirilecekti. Ancak İstanbul'da yaşayan Rumlar ile Batı Anadolu'da yaşayan Türklerin statüsünün, yani etabli meselesinin nasıl yorumlanması gerektiği konusunda anlaşmazlıklar vardı. 1930 yılına kadar bu konu hakkında birtakım süreçler yaşandı. Ancak 1930 yılından sonra bir anlaşmaya varılarak, konu kesin olarak çözüme kavuşturuldu. Bundan sonraki süreçte ilişkilerin olumlu olduğunu görüyoruz. İstiklal Harbi'nin sonrasında Yunanistan ile ilişkilerde iniş-çıkışların var olduğunu söyleyebiliriz. 1930'lu yıllarda İtalya'da Mussolini, Almanya'da da Hitler'in iktidarda olması Avrupa'yı yeni bir sürece evirmiştir. Özellikle de İtalya'nın Doğu Akdeniz'de birtakım söylemleri bilhassa Mussoli'nin mare nostrum (bizim deniz) söylemleri, bu bölgedeki bütün ülkeleri tedirgin etmiştir. İşte bu tedirginlik Türkiye ve Yunanistan'ın da birbirine yaklaşmasına vesile oldu. 1930'lu yıllarda iki ülke arasında ilişkiler daha yumuşak bir süreçte seyretti. Dönemin Başbakanı Eleftherios Venizelos Türkiye'yi ziyaret etti. Yine bu dönemde İtalya'nın faaliyetlerine karşılık olarak Türkiye ve Yunanistan'ın da içinde olduğu Balkan Antantı oluşturuldu. Yani ilişkilerimizde pozitif bir süreç yaşandı. Peki, bu durum ne zamana kadar sürdü? Aslında II. Dünya Savaşı döneminde de Türkiye-Yunanistan ilişkilerinin iyi olduğunu görmekteyiz. Türkiye'nin Yunanistan'a, II. Dünya Savaşı sürecinde yaşadığı sıkıntılarda destek olduğunu biliyoruz. Zaten Türkler tarih boyunca ne zaman zor durumda kalan bir millet varsa, her zaman onlara destek olmuştur. Türkler; yeri geldiğinde İspanya'daki Yahudilere, Doğu Avrupa'daki Macar ve Polonyalılara, yeri geldiğinde Kafkasya'dan ya da başka yerlerden göç etmek zorunda kalan insanlara kapılarını açmıştır. Yani dili, dini, ırkı ne olursa olsun, kendi zor durumda olduğu zamanlarda bile, her zaman bu insanlara yardım etmiştir. Bu yüzden diyebiliriz ki, "Türk milleti dünyanın vicdanıdır". Bu dönemde Yunanistan



ile birtakım sorunlar yaşanmış olmasına rağmen, Yunanistan'ın yaşadığı sıkıntılarda destek olmaya çaba gösterilmiştir. Hatta Yunanistan'da yaşanan açlık nedeniyle onlara yiyecek gönderilmiştir. Yani bu yönüyle bir komşunun yapması gereken her türlü yardımı yapmıştır. Ama II. Dünya Savaşı bittikten sonra bu yapılanlar Yunanistan tarafından unutulmuştur. Özellikle 1950'li yıllarda, Kıbrıs sorunu gündeme gelmiş ve Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkiler tekrar gerilmiştir. Yunanistan'ın Kıbrıs'ta "Enosis" yani ilhak iddiaları vardı. Kıbrıs'ta hali hazırda olduğu gibi çok sayıda Türk yaşıyordu. Bütünüyle bunları yok sayarak, Yunanistan'ın Kıbrıs'ı ilhak etme çabaları haliyle Türkiye'nin tepkilerine neden oldu. Bu süreç iki ülke arasındaki ilişkilerin de gerilmesine neden olmuştur ki bundan sonra bu gerilimin artık diğer başka argümanlarla beraber süreklilik arz ettiğini söyleyebiliriz. Çünkü Yunanistan'ın "Megali İdea" hedefi var. Bu hedefi her ne kadar İstiklal Harbi'nde bir başarısızlık ile sonuçlanmış olsa da, Yunanistan bundan bütünüyle vazgeçmiş değildir. Yunanistan, hiç şüphe yoktur ki şartlar uygun olduğunda, fırsat bulduğunda bunu gerçekleştirmeye çalışacaktır.

Adalar Denizi'ndeki adalar, adacıklar ve kayalıklara ilişkin Lozan öncesi ve sonrasında ki tarihi süreci de göz önüne alarak, 12 adalar meselesini, "Mavi Vatan" kavramı etrafında yorumlar mısınız?

> *"Mavi Vatan, Türkiye Cumhuriyeti'nin Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz'deki deniz politikasını şekillendiren bir doktrindir. Hukuki ve diplomatik olarak Türkiye'nin farklı hak ve egemenliğini içeren deniz alanlarının bütünüdür. Aynı zamanda Mavi Vatan, Anadolu sahillerine sıkıştırılmaya, Doğu Akdeniz'de Antalya Körfezi'ne, Ege Denizi'nde Batı Anadolu sahillerine hapsedilmeye çalışılan bir milletin manifestosudur."*

Ege'de 1830 yılına kadar mutlak bir Türk hâkimiyeti vardır. 1830 yılında Yunanistan'ın bağımsızlığından sonra Ege'nin ortasından; kuzeyden güneye bir hat düşünüldüğünde, o hattın doğusundaki adalar Osmanlı Devleti'nde kalmış, batısındakiler ise Yunanistan'a bırakılmıştır. Yani 1830 yılından sonra Ege'deki statü bu şekildedir. Ama 1911 yılının Eylül ayının sonlarına gelindiğinde, İtalya ile yapılan Trablusgarp Savaşı ve ardından başlayan Balkan Savaşları ile bu adaların aidiyeti konusu başka bir boyuta taşındı. İtalya, Trablusgarp'ta istediği başarıyı elde edemeyince Osmanlı Devleti'ni barışa zorlamak için bazı girişimlerde bulundu. Beyrut'u bombaladı, Çanakkale Boğazını geçmeye çalıştı. En son hamlesi de Rodos ve On iki adayı işgal etmesi oldu.

Rodos ve On iki ada, 1522 yılında 40 binin üzerinde şehit pahasına fethedilmiş bir yerdir. Osmanlı Devleti mücadeleye devam etmek istese de, Balkan Savaşı'nın çıkması, barış antlaşması yapmaya mecbur bıraktı. Balkan Savaşları çıktığında Osmanlı Devleti'nin donanması çok iyi olmadığı için o dönemde İtalya ile gizli bir anlaşma yapıldı. Balkan Savaşları bitinceye kadar Rodos ve On iki adanın işgali İtalya'ya bırakıldı. Balkan Savaşları'nda alınan ağır mağlubiyet Osmanlı Devleti'nin bu konuda haksız olmadığını gösterdi. Çünkü Yunanistan Ege'deki bütün adaları -İtalya'nın işgal ettiği Rodos ve On iki ada dışındaki adaları- işgal etti. Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilmesiyle sonuçlanan I. Balkan Savaşı sonunda 30 Mayıs 1913 tarihinde imzalanan Londra anlaşması ile adalar ile ilgili karar verme yetkisi büyük devletlere bırakıldı. Büyük devletler de bu yetkiye dayanarak Gökçeada, Bozcada ve Meis adasını Osmanlı Devleti'ne bıraktı. Diğer Yunan işgalindeki adaları da Yunanistan'a bıraktılar. Ama bu anlaşmada Rodos ve On iki ada ile ilgili hiçbir hüküm bulunmamaktadır.

Lozan görüşmelerinde adalar konusu da zaman zaman gündeme geldi. Yapılan antlaşmayla Yunan işgalindeki adalar askerden arındırılmış bir statü ile Yunanistan'a bırakıldı. Sadece Gökçeada ve Bozcada

Türkiye'de kaldı. Rodos, On iki ada ve Meis ise İtalya'ya bırakıldı. Bu adalar 1947 yılına kadar İtalya'da kaldı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, 1947 yılında imzalanan Paris Antlaşması ile bu adalar da yine askerden arındırılmış bir statü ile Yunanistan'a devredildi.

Türkiye Lozan anlaşması içerisinde yer alan Boğazlar Sözleşmesi ile adaların ve boğazların askerden arındırılmış statüsünü kabul etmişti. Sonrasında 20 Temmuz 1936 tarihinde imzalanan Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile bunu değiştirerek, buralarda tam bir hâkimiyet ile beraber silahlandırma hakkını elde edince, Yunanistan da bu sözleşmeyi kendine ait boğaz önü adalarını silahlandırabileceği şeklinde yorumladı. Hiçbir hukuki gerekçelere dayanmayan bu iddiaları ve bunun akabinde 1923 Lozan ve 1947 Paris Antlaşmalarına aykırı olarak giriştiği silahlandırma çabaları sadece bu adalarla sınırlı kalmadı. İlerleyen dönemde, 1950'li yıllardan itibaren Kıbrıs sorunu ile paralel olarak Yunanistan, Ege'deki adalarını silahlandırmaya başladı. Günümüzde bu adalar, zikredilen antlaşmalarla belirlenmiş askerden arındırılma statülerine aykırı olarak Yunanistan tarafından silahlandırılmaya devam edilmektedir.

Yunanistan ile o tarihten bu tarafa sorunlar sadece bununla sınırlı değildir. Karasuları önemli bir sorundur. Lozan Anlaşması ile her iki tarafın karasuları 3 mildir. Ama 1936 yılında Yunanistan bir Kraliyet Kararnamesi ile karasularını 6 mile çıkarmıştır. Türkiye o dönem Akdeniz'de İtalya tehdidi ve Balkanlardaki iyi komşuluk anlayışı ile hareket ettiği için buna ses çıkarmamıştır. Daha sonra Türkiye 1964 tarihli Karasuları Kanunuyla mütekabiliyet esasına dayanarak karasularının genişliğini 6 mile çıkardı.

Yunanistan, 1982 yılında Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku sözleşmesinde karasularının 12 mile çıkarabileceğine dair bir karar alınması ile birlikte Ege'de karasularını 12 mile çıkarmaya çalışmıştır. Sadece kıyıdan ülkelerin karşılıklı rızasıyla gerçekleşebilecek bu durumu tek yönlü olarak uygulamak istemektedir. Tabi Yunanistan'ın bunu yapması demek, Ege'nin büyük oranda Yunan gölü haline gelmesi demektir. Çünkü Ege'de Türkiye bunu kabul etse ve karasularını 12 mile çıkarsa dahi ancak yüzde 9'una sahip olabilecektir. Ama Yunanistan sahip olduğu adaların da karasuları hesap edildiğinde yüzde 60,33'üne sahip olacaktır. Bu durum Türkiye'yi Ege'ye hapsetmek demektir. Tatbikat yapabilmesi, herhangi bir ekonomik faaliyette bulunabilmesi mümkün değildir. Hatta daha ötesini söylemek gerekirse; İzmir'den çıkan bir gemi İstanbul'a ya da Antalya'ya gitmek istediğinde, sahilde girintili çıkıntılı yerlerden gitmek zorundadır. Kestirmeden düz gitmek istenildiğinde, Yunan karasularına girildiği için izin alması gerekmektedir. Dolayısıyla bu durum Türkiye için son derece hayatidir. Türkiye net bir şekilde tavrını ortaya koymuştur. Böyle bir uygulama Türkiye için "Casus Belli" yani "savaş sebebi"dir.

Diğer bir sorun kıta sahanlığıdır. Ege Denizi üzerindeki kıta sahanlığı sınırlandırması meselesi, Türkiye ve Yunanistan arasında çözüm bekleyen uyuşmazlıklardan biridir. Özellikle 1970'li yıllardan itibaren görünürlük kazanan bu sorun, Yunanistan'ın tek taraflı başvurusu sonrasında Uluslararası Adalet Divanı'nın 1978 tarihli yetkisizlik kararıyla bütünüyle siyaset ve diplomasi sorunu haline gelmiştir. Ege'nin ekonomik açıdan adalarının da kıta sahanlığı olduğu iddiasıyla Ege'nin pek çok yerinin kendisinin kontrolü altında olması gerektiğini düşünüyor. Ege Denizi üzerindeki kıta sahanlığı sınırlandırması meselesi, Türkiye ve Yunanistan arasında çözüm bekleyen uyuşmazlıklardan biridir.

Ege'de ulusal hava sahası sorunu, flight information region (FIR) yani uçuş bilgi bölgesi meselesi de iki ülke arasında ciddi bir sorun olmuştur. Ege'de ulusal hava sahası sorunu, Yunanistan'ın Ege'de karasularını 6 mil, hava sahasını ise 10 mil olarak ilan etmesine



bağlı olarak, Yunan karasuları ile Yunan ulusal hava sahası arasındaki 4 millik genişlik farkından kaynaklanmaktadır. Bu durumun dünya üzerinde başka bir örneği olmayıp, Türkiye tarafından da kabulü söz konusu olmamaktadır. Türkiye, bu çerçevede, ilgili uluslararası hukuk metinleri olan 1944 Chicago Sözleşmesi ve 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne dayanarak Yunan karasuları ile Yunan ulusal hava sahasını birbirine özdeş genişlikte ve 6'şar deniz mili olarak kabul etmektedir. Türkiye, hava sahasının genişliğiyle, karasularının genişliğinin özdeş olması yönündeki uluslararası hukuk prensibinden yola çıkarak, Yunanistan'ın hukuk dışı tasarrufunu muhtelif zamanlarda Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO)'ne bildirmişse de halen herhangi bir netice alabilmiş değildir.

Ege Denizi'nde ulusal egemenlik sınırlarını ilgilendiren bir diğer sorun da antlaşmalarda adları belirtilen ve egemenlik devrinde mutabık kalınan adalar dışında kalan ada, adacık ve kayalıklar üzerinde Yunanistan'ın egemenlik iddiasında bulunmasıdır. Osmanlı İmparatorluğu, dönemin Uluslararası Hukuk kurallarına uygun olarak Ege Denizi'nde bulunan ada, adacık ve kayalıkların tamamına hâkim olmuş, sonra bunlardan bazılarını devretmek zorunda kalmıştır. Lozan Barış Antlaşması'na gelindiğinde, Osmanlı İmparatorluğu'nun devrettiği ada, adacık ve kayalıklar dışında, Ege Denizi'nde bulunan tüm ada, adacık ve kayalıklar halefi sıfatıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin hâkimiyetindedir. Türkiye, Lozan Barış Antlaşması ile devrettiği ada ve adacıklar dışında Ege Denizi'nin muhtelif bölgelerinde Osmanlı İmparatorluğu'ndan kendisine intikal eden Kardak dahil 150 kadar ada, adacık ve kayalık üzerindeki hâkimiyetini sürdürdüğünü beyan etmektedir. Buna karşılık Yunanistan Lozan Barış Antlaşması'nın ilgili maddeleriyle açıkça Türkiye'ye verilmeyen tüm ada, adacık ve kayalıkların Yunanistan ve İtalya'ya, İtalya'dan da kendisine geçtiğini ileri sürmektedir. Yunanistan, söz konusu antlaşma hükümlerinin Türkiye'nin, Anadolu kıyılarından üç mil dışında kalan deniz alanında her hangi bir hak iddiasında bulunmasını engellemekte olduğunu da iddia etmektedir. Hatırlarsanız 1996 yılında Kardak kayalıkları krizinde iki ülke savaşın eşiğine geldi.

Bütün bu sorunlar, Doğu Akdeniz ve Ege'deki gelişmeler Türkiye'ye yeni bir hamle yapmaya mecbur bıraktı. Türkiye bütün dünyaya "Mavi Vatan" doktrinini deklare etti. Mavi Vatan, Türkiye Cumhuriyeti'nin Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz'deki deniz politikasını şekillendiren bir doktrindir. Hukuki ve diplomatik olarak Türkiye'nin farklı hak ve egemenliğini içeren deniz alanlarının bütünüdür. Aynı zamanda Mavi Vatan, Anadolu sahillerine sıkıştırılmaya, Doğu Akdeniz'de Antalya Körfezi'ne, Ege Denizi'nde Batı Anadolu sahillerine hapsedilmeye çalışılan bir milletin manifestosudur. Mavi vatan; Ege, Akdeniz ve Karadeniz'i de içine alacak şekilde bir doktrindir, Karadeniz, Marmara, Ege, Akdeniz'de denizcilik politikalarını şekillendiren bir doktrindir. Türkiye'nin farklı hak ve egemenliğini içeren deniz alanlarının bir bütününü ifade ediyor. Mavi Vatan Doktrini'nin kapsamına sadece 462.000 km^2'lik su kütlesinde yaşayan canlılar girmemektedir. Türkiye'nin kara ülkesinin neredeyse yarısını oluşturan bu devasa alanda bulunan canlı ve cansız varlıklar, denizlerin dibinde bulunan doğalgaz ve petrol gibi değerli madenler ile bu su kütlesinin üstünü kaplayan hava kütlesi, olduğu gibi Türkiye'nin Mavi Vatan'ının kapsamına girmektedir. Her ne kadar bazı Batılı ülkeler, Türkiye'nin yeniden açık denizlere çıkmasını "Yeni Osmanlıcılık" olarak nitelese de, Türkiye'nin Mavi Vatan Doktrini, 21. yüzyılın jeopolitik bir gerçeği olmakla beraber aynı zamanda Türkiye'nin denizlerdeki Misak-ı Millisidir.

EMPERYALİZME KARŞI BİR ZAFER:
BÜYÜK TAARRUZ



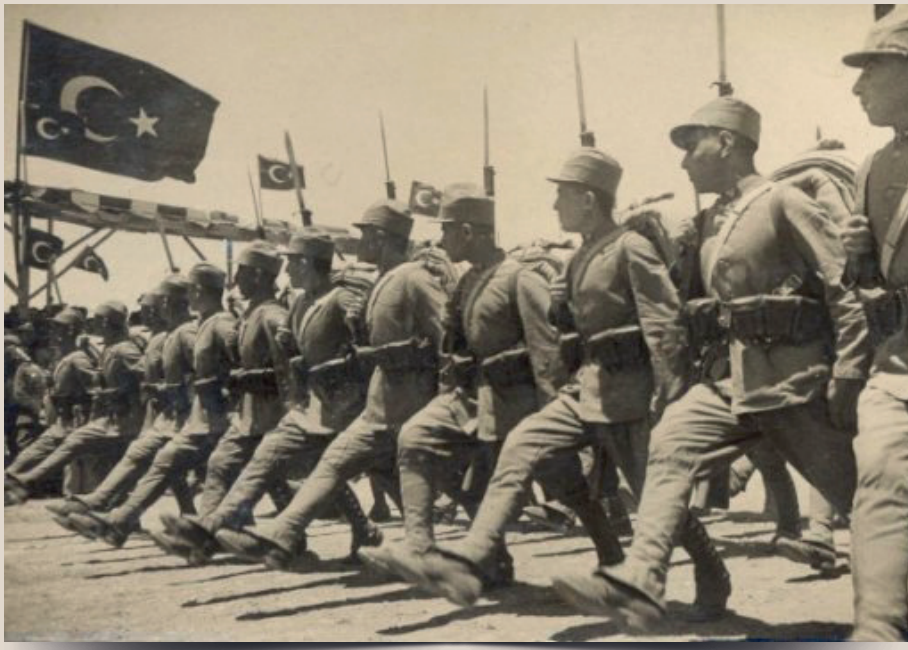
Prof. Dr. Alpaslan DEMİR

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü

Türk tarihinde "zafer" denildiğinde ilk akla gelen ay ağustos ayıdır. Zira bu ayda Malazgirt Zaferi'yle Türkler Anadolu'yu yurt edinmiş; Osmanlı Devleti Otlukbeli'nde, Çaldıran'da, Mercidabık'ta bu ayda zaferler kazanmış; Belgrat ve Kıbrıs ağustos ayında fethedilmiştir. Yine Türk milletinin şanlı zaferiyle sonuçlanan Sakarya Meydan Muharebesi 23 Ağustos 1921'de başlamıştır. Şüphesiz ki bu zaferler halkasının en önemlilerinden biri de bundan tam yüz yıl önce yaşanan Büyük Taarruz ve Başkumandanlık Meydan Muharebesi'dir.

Türk İstiklal Harbi'nin dönüm noktası olan Büyük Taarruz ve Başkumandanlık Meydan Muharebesi, yok edilmek ve vatanından kovulmak istenen bir milletin ülkesini işgalcilerden elbirliği ile kurtarması, özgür ve bağımsız yaşama isteğinin tezahürüdür. 30 Ağustos Zaferi, emperyalist devletler ve onların içerideki iş birlikçileri tarafından varlığına kastedilen büyük Türk milletinin yeniden doğuşunu simgeleyen büyük bir zafer olup Türkiye Cumhuriyeti'nin de temellerini oluşturmuştur. Türklüğün varoluş mücadelesi olan Büyük Taarruz ve 30 Ağustos Zaferi eğer ki kazanılmamış olsaydı Türk milletine dayatılan Sevr Antlaşması uygulamaya konulacak ve bin yıldır Türk toprağı olan Anadolu coğrafyası parçalanacaktı.

Büyük Taarruz, Kurtuluş Savaşı'nda Türk ordusunun emperyalist güçlere son ve kesin darbeyi vurmasını sağlamak ve Anadolu'dan atmak için planlanan bir taarruz harekâtıdır. Son derece gizlilik, dikkat ve titizlikle hazırlanan Büyük Taarruz planı 26 Ağustos 1922 Cumartesi günü uygulamaya konulmuştur. 26 Ağustos sabahı Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, yanında Genelkurmay Başkanı Fevzi Paşa ve Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa ile birlikte muharebeyi idare etmek üzere Kocatepe'deki yerini almıştır. Büyük Taarruz burada başlamış, 27 Ağustos 1922 Pazar günü, Yunan cepheleri çoğunlukla süngü hücumlarıyla ve insanüstü çabalarla yarılmış, Yunan ordusu mevzilerini bırakarak kaçmaya mecbur edilmiştir. Afyon kurtuluşun şanlı ve şerefli müjdesi olmuş, Başkomutanlık ile Batı Cephesi Komutanlığı Karargâhları Afyon'a taşınmıştır. 28 Ağustos 1922 Pazartesi ve 29 Ağustos 1922 Salı günleri başarılı geçen taarruz harekâtı sonucunda kuşatılan Yunan kuvvetleri Dumlupınar kuzeyinde Aslıhanlar bölgesine çekilmek zorunda kalmıştır. 30 Ağustos 1922 Çarşamba günü sabahı cephede sıkıştırılan Yunan ordusu ile Türk ordusu arasında büyük bir meydan savaşı başlamış ve Türk ordusunun kesin zaferi ile sonuçlanmıştır. Ağır kayıplara uğrayan Yunan işgal birlikleri bozgun hâlinde çekilirlerken yakından izlenmeleri gerekmiştir. Bu nedenle Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, 1 Eylül'de Türk ordusuna "Ordular, İlk hedefiniz Akdeniz'dir, İleri!" diye seslenerek düşmanı Akdeniz'e kadar kovalamalarını emretmiştir. Bu ilerleme 9 Eylül'de İzmir'in kurtarılmasıyla sonuçlanacaktır. Bu süre içerisinde Yunanlılar çekildikleri kasabaları ve köyleri yağmalamışlar, ateşe verip yakmışlar ve yenilgilerinin hıncını korumasız Türk halkından çıkarmaya çalışmışlardır. Bu vahşete iştirak eden Rum ve Ermeni çeteciler Yunan ordusu ile beraber bölgeyi terk etmişlerdir.





Büyük Taarruz'un son safhası askerî tarihimize Başkomutan Meydan Muharebesi olarak geçmiş ve Türk İstiklal Harbi'nin de son safhasını oluşturmuştur. Büyük Zafer'den iki yıl sonra Mustafa Kemal Paşa, Başkomutan Meydan Muharebesi'ni sevk ve idare ettiği Zafertepe'de, 30 Ağustos 1924 tarihinde Büyük Zafer'in önemini şu şekilde ifade etmiştir. "... Hiç şüphe etmemelidir ki yeni Türk Devleti'nin, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin temelleri burada atıldı. Ebedi hayatı burada taçlandırıldı. Bu sahada akan Türk kanları, bu semada uçuşan şehit ruhları, devlet ve cumhuriyetimizin ebedi muhafızlarıdır..."

30 Ağustos Zaferi, varlığına kastedilen büyük Türk milletinin yeniden hayata dönüşünü sağlayan bir zafer olup, yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini oluşturmuştur. 30 Ağustos Zaferi ile Türk milletinin Gazi Mustafa Kemal Paşa liderliğinde başlattığı İstiklal Harbi başarıyla sonuçlanmış, kazanılan askerî zaferlerin diplomasi alanında da perçinlenmesi için oturulacak barış masalarında Türkiye Büyük Millet Meclisinin durumu daha da güçlenmiştir. Nitekim Lozan Barış Antlaşması da ancak bu büyük zafer neticesinde imzalanabilmiştir.

30 Ağustos Zaferi, Türkiye Cumhuriyeti'nin yapı taşlarını oluşturacak olan siyasi, ekonomik, hukuki ve sosyal inkılapların başlangıcı olmuştur. 30 Ağustos Zaferi aynı zamanda, emperyalist güçlerin boyunduruğu altındaki mazlum milletler için de bir umut ışığı hâline gelmiştir.

30 Ağustos Zaferi'nin 100. yılında, başta bu eşsiz zaferi bizlere armağan eden Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve kahraman silah arkadaşları olmak üzere, kutsal vatan toprağının bağrında yatan bütün şehitlerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyoruz.



Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda
Muğlaklık Giderilmeli
Beklentiler Karşılanmalıdır

Röportaj: **Tuğçe TAŞDEMİR**

Gökhan AYDEMİR
Arif Nihat Asya İlkokulu Müdürü
Keçiören- ANKARA



MEB Bu Kanunla Birlikte Ortaya Bir Araç Koydu. Bu Aracı 'İstemiyoruz' Demek Haksızlık Olur. Yalnız Donanımları Açısından Ciddi Eksiklikleri Var. Sorunuzda Belirttiğiniz Her Hususa Ayrı Ayrı Pozitif Cevaplar Verilmeli, Muğlaklık Giderilmeli, Beklentiler Karşılanmalıdır.

14 Şubat 2022 yılında 7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Kanunu yürürlüğe girdi. Genel olarak kanun beklentileri karşıladı mı?

Öğretmenlik Meslek Kanunu çok uzun yıllardır öğretmenlerin gündeminde olan ve özlem duyduğu bir kanundur. Ancak bu kadar uzun süre beklenen ve öğretmenlerin sorunlarını çözmesi umut edilen bir meslek kanununun içerik olarak yetersiz olması meslektaşlarımızı tedirgin etmiştir. Yine de kanunun bir araç olarak ortaya konulması, hiç olmamasından daha iyidir. Bu noktada tüm beklentileri karşılamamış olmasına rağmen meslek kanununun çıkmış olmasını olumlu buluyor, içeriğinin zamanla ihtiyaçlara uygun düzenleneceğini ümit ediyorum.

Öğretmenlik Meslek Kanununun içeriğini biraz detaylandırmak gerekirse; 10 yıl kıdemi olan ve sınavdan başarıyla geçen öğretmenler uzman, 20 yılını dolduran ve yine sınavda başarılı olan öğretmenler başöğretmen unvanı alabilecek.

Kariyer basamaklarının sınav ve kurs şartıyla belirlenmesini doğru buluyor musunuz?

> *"Biz okullarımızdan sadece pedagojik formasyon alarak mezun olsak, daha sonra 'sınıf öğretmeni olmak istiyorum, bu alanda uzmanlaşacağım' desek, sınav makul olurdu. Ancak zaten uzman olarak yaptığımız bir işten dolayı sınava tabi tutulmak garip bir durum oluşturuyor."*



Maalesef kanun şu anda sadece kariyer basamaklarını kapsıyor. Bakınız; öğretmenlik zaten bir uzmanlık mesleğidir. Zira bizler okullarımızdan öğretmen olarak mezun oluyoruz. Dolayısıyla uzmanlık mesleği olan öğretmenliği kamudaki kariyer uzmanlığı ile karşılaştırmak çok yanlıştır. Örneğin doktorlar uzman olduğunda yaptıkları işin niteliği değişirken, öğretmenlerin yaptığı işin niteliğinde herhangi bir değişme söz konusu olmamaktadır. Biz okullarımızdan sadece pedagojik formasyon alarak mezun olsak, daha sonra 'sınıf öğretmeni olmak istiyorum, bu alanda uzmanlaşacağım' desek, sınav makul olurdu. Ancak zaten uzman olarak yaptığımız bir işten dolayı sınava tabi tutulmak garip bir durum oluşturuyor. Öğrencilerin bile sınava girmesinin tartışıldığı bir çağda, bu durumun kabul edilmesi pek mümkün değil.

Öte yandan uzaktan yapılan kurs şartını da bu kadar yoğun ve sıkıştırılmış olması dışında makul bulabilirim. Belki de geçen on yıl sonunda uzman öğretmen ve başöğretmen olacak meslektaşlarımızın, 'şu konu neymiş, hiç duymadık' dememesi için kurs almaları Bakanlığımız tarafından bekleniyor olabilir.

Biliyorsunuz, kanunda kurs süresi 180 ve 240 saat olarak belirtildi. Eğitimler başlayınca anladık ki, bu sayılar ders bölümlerini kapsıyormuş. Tabi ki bu kurslarda uzmanlık şartı sayılmadan zaman içerisinde verilebilir.

Öğretmenlik Meslek Kanununda sözleşmeli-kadrolu öğretmenlik ayrımı kaldırılmadı. Bunun yol açtığı sorunlar nelerdir? Öte yandan ücretli öğretmenlik uygulaması da devam etmektedir. Aynı işi yapan insanların farklı istihdam modelleriyle görevlendirilmesi hangi sonuçları doğurmaktadır?

> *"Aynı işin farklı istihdam modelleriyle uygulanması gibi, kariyer sınavı ile birlikte bundan sonraki dönemde aynı işin farklı sıfatlandırmalarla yapıldığını da göreceğiz."*

İlk sorunuza verdiğim cevapta kastettiğim durum tam olarak buydu aslında. 'Öğretmenlik Meslek Kanunu çıkacak' denildiğinde bizde oluşan beklenti, var olan tüm sorunlarımıza cevap niteliği taşımasıydı. Ancak bu mümkün olmadı. Sözleşmeli-kadrolu ayrımı kaldırılmadı, ücretli öğretmen görevlendirilmesine son verilmedi. Aynı işin farklı istihdam modelleriyle uygulanması gibi, kariyer sınavı ile birlikte bundan sonraki dönemde aynı işin farklı sıfatlandırmalarla yapıldığını da göreceğiz. Bunun veliler ve öğrenciler yönüyle nasıl bir etki yapacağını henüz bilmiyoruz. Şunu da söylemek isterim ki, meslektaşlarımızın Türkiye gündemine bakışı, kamuoyunun da bakışına sirayet ediyor. Meslektaşlarımızın halkımıza dolaylı olarak böyle etki edici bir yönü var. Bilakis kendilerini doğrudan etkileyen hususlarda vatandaşlarımızı bilgilendireceklerdir. Umarım, sınav sonucunda meslektaşlarımız 'sınavı kazanamamış insanlar', 'yetersizler' olarak lanse edilmezler.



Öğretmenlik meslek kanununda öğretmen atama, nakil ve istihdam modeli, yönetici atama sistemi, yıpranma payı, izin ve ödül sistemi düzenlemesi, maaş karşılığı ders saatleri düzenlemesi ve teşvik uygulaması, şiddete karşı tedbirler yer almadı. Bu konudaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

> *Eğitim gibi çok ciddi bir alanın çalışanlarının çalışma koşullarını iyileştirme noktasında adımların atılması toplumun geleceğine de ciddi katkı sunacaktır.*

Akla gelen her hususun, öğretmenlerin lehine bir durum haline getirilerek, bu kanun içerisine dahil edilmesi konusunda ümitliyiz. 657 Sayılı DMK'daki haklarımızdan vazgeçmeyiz. Okul idarecileri ve MEB yöneticileri hususunda da beklentilerimiz var. Okul yöneticileri kariyer basamaklarında uzman öğretmen ve başöğretmen olarak kariyer yapabilecekler. Atama ve yer değiştirmeleri ile ilgili bir durum kanun içerisinde ele alınmamış. Halen ikincil görev olarak adlandırılıyor. Bu da okul yöneticilerinin yaptıkları işi önemsemelerinin önünde bir engel olarak duruyor.

Malumunuz uzman ve başöğretmenlerin ücretlerinde artış olacak. Sadece şube müdürleri genel idare sınıfına dâhil edildiği için bu kapsamın dışında tutuldu. Şube müdürlüğünden ayrılmak isterlerse sınava tabi tutulacaklar mı? Ya da görevdeyken aynı oranda bir tazminat verilecek mi? Sayıları az olduğu için öğretmen forumlarında bile konuşulmayan konular bunlar. Eğitim-öğretim camiası içerisinde çalışma huzuru ve iş barışını bozacak konulara dikkat edilmesi gerekiyor.

Daha önemli bir konu ise, eğitim çalışanlarına karşı şiddete yönelik tedbirlerin kanun içinde yer almamasıdır. Biz bakanlığımızdan bununla ilgili bir adım bekliyoruz. Öğretmenlere yönelik şiddeti caydırıcı ve engelleyici hususların göz ardı edilmesini istemiyoruz. Unutulmasın ki, mutlu öğretmenler aslında mutlu Türkiye demek.

Sözlerimi şöyle bağlamak istiyorum. MEB bu kanunla birlikte ortaya bir araç koydu. Bu aracı 'istemiyoruz' demek haksızlık olur. Yalnız donanımları açısından ciddi eksiklileri var. Sorunuzda belirttiğiniz her hususa ayrı ayrı pozitif cevaplar verilmeli, muğlaklık giderilmeli, beklentiler karşılanmalıdır. Öğretmenlerin beklentileri nettir: Yıpranma payı, teşvik uygulaması birincil derece olarak görülmese de son derece acil ve değinilmesi gereken konulardır. Örneğin, çalışma saatlerinden dolayı diğer memurlardan farklı ele alınması gereken kadın meslektaşlarımızın süt izni gibi çok basit çözülecek sorunlar kanunda yer bulmamıştır. Ek ders mesai olarak kabul ediliyorsa, neden vergi kesintisi yapılmaktadır? Bu ve bunun gibi birçok husus kanunda yer almalıdır.

Tüm bu hususlar bu aracın donanımlarını oluşturacak önemdedir. Eğitim gibi çok ciddi bir alanın çalışanlarının çalışma koşullarını iyileştirme noktasında adımların atılması toplumun geleceğine de ciddi katkı sunacaktır. Mesleğimizin sorunları sadece ekonomik şartlarla sınırlı değildir. Her bir konu ayrı ayrı ele alınmalı ve kanun koyucular tarafından olumlu yönde meslek kanununda yer almalıdır.

Prof. Dr. Zafer TANGÜLÜ

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Türkçe ve
Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı



100. YILINDA BÜYÜK TAARRUZ

1071'de Anadolu'nun kapılarını Türk varlığına sonsuza dek açan Malazgirt Zaferi Türk'ün bu topraklarda ilmek ilmek ördüğü destansı mücadelesinin mirasıdır. Bu miras Türk milletinin asırlarca içinde beslediği bağımsızlık ruhunu perçinleyerek Türk'ün yenilgi ve kayıp sürecini sona erdiren 30 Ağustos 1922 zaferinin müjdecisi olmuştur. 1922 yılına dek Türk stratejik kültüründe yer alan taarruz anlayışı, Türk ordusunun yüzyıllardır galip ve zalim zihniyetler tarafından oluşturulan sömürgeci düzenine karşı bir başkaldırısı olmuştur. Bundan yüz yıl önce 26 Ağustos 1922'de ise, nihai olarak planlanan, dikkatle ve özenle hazırlanan büyük taarruz planı yalnız Yunan ordusuna değil, tüm dünyaya Anadolu'nun bir Türk toprağı olduğunu ispatlamıştır.

Kuruluşundan itibaren sürekli Osmanlı Devleti aleyhine büyüyen Yunanistan'ın asıl amacı, İstanbul'da Bizans Yunan İmparatorluğu'nu yeniden canlandırmak ve aynı zamanda Batı Anadolu topraklarını sınırlarına dahil etmekti. 1918 Mondros Mütarekesi ile yakaladığı fırsatı İngiltere'nin de desteğini alarak gerçekleştirmeyi planlayan Yunanistan, 1918 Paris Barış Konferansı sonucu âdeta müttefikleri tarafından ödüllendirilmişti. Peki Yunanistan'ı dizginlerinden kopartan ilk ödülü ne olabilirdi? İzmir…

İstanbul hükûmetinin Sevr Antlaşması'nı imzalama çılgınlığından sonra, Ankara'da kurulan TBMM hükûmeti hem Sevr Antlaşması'nı tanımamış hem de imzalayanları vatan haini ilan etmişti. TBMM'nin sezgileri kuvvetli olacak ki antlaşma maddesi ile İzmir ve çevresinin olduğu bölgenin bir kısmı beş yıl için Yunanlılara bırakılacak, bu süre sonrası yapılacak olan seçimle bölgenin kaderi belirlenecekti. İzmir ve çevresini elinde tutmak isteyen Yunanlılar, buradaki dairelere el koyma, okulları denetleme, vilayet özel saymanlığını tasfiye etme ve bu vesile ile Türk parası yerine Yunan parası kullanma girişimleri ile âdeta bölgeyi Yunanlaştırma politikalarına başlamışlardı. Peki Yunanlılar için Anadolu macerası ne zaman bitecekti? Aslına bakarsak Türkleri küçümsemeyi sürdüren İngiliz hükûmetinin arkasına saklanan Yunanistan, müttefiklerine yardım feveranlarını duyuramayınca bu sinyalleri almıştı. Anlaşılan İngiltere'nin de Yunanlılardan pek umudu yoktu. Hâl böyle iken neden İngiltere Yunanlıların Anadolu macerasını desteklemekten vazgeçmedi? Mustafa Kemal bu durumu şöyle izah eder: "Zannettiler ki ordumuz zayıftır, zannettiler ki ordumuz taarruz ve takip etmekten değil, yerinden kıpırdamayacak bir halde bulunuyoruz, zannettiler ki meclisimiz ve hükümetimiz zayıftır ve naümittir. Şüphe yok ki bütün bu noktalarda en büyük hataya sapmış oluyorlardı, en derin gaflet içerisinde bulunuyorlardı."





Yunanlılar Sevr Antlaşması'nı kabul ettirme gayesini üç şiddetli saldırı ile gerçekleştirmeye çalışmış, ilk iki saldırı ile yalnızca İnönü önlerine gelebilmişlerdir. Ancak 10 Temmuz 1921'den itibaren bütün cephelerde güçlerini sonuna kadar kullanan Yunan kuvveti, 25 Temmuz 1921'de Türk ordusunu Sakarya'nın doğusuna itmeyi ne yazık ki başarmıştı. Düşman kuvvetlerinin aman vermeyen bu faaliyetleri üzerine 5 Ağustos 1921'de TBMM hükûmeti tarafından kabul edilen bir kanunla Türk ordusunun sorumluluğunu üç ay süre ile alan Mustafa Kemal Paşa, Başkomutanlık sıfatı ile 7-8 Ağustos 1921'de Tekâlif-i Milliye Emirleri'ni yayınlamıştır. Bu kanun Türk ordusuna lojistik sağlama anlamında büyük bir desteğin ötesinde aslında ordunun önemli bir kısmının ayağında yürüyecek çarığı bile olmadan büyük zafere yürüdüğünün kanıtı olmuştur. 13 Eylül 1921 itibariyle Türk ordusunun şiddetli mukavemetine dayanamayan Yunan ordusu Sakarya'nın gerisine çekilerek hem ordu içinde hem de dış basında yetersiz ve güçsüzlüğünü göstermiş aynı zamanda siyasi ortamın da gerilmesinin müsebbibi olmuştur. Sakarya Zaferi'nin ardından, İngilizlerin itilaf devletleri üzerinde hegemonya kurma çabaları Fransa'yı TBMM'ye yaklaştırmış, 20 Ekim 1921'de yapılan Ankara Antlaşması, Türk-Fransız müttefikliğine vesile olmuştur. Aynı zamanda da Türk ordusunun lojistik ve ikmal gücüne 4.484 tüfek, 1500 makinalı tüfek ve 10 uçaktan oluşan askeri yardımla katkıda bulunmuştur. Sakarya Zaferi sonrası yaşanan fırtına öncesi sessizlik ise iki ordu arasında resmî olarak savaş hâlinin devam ettiği ancak fiili çatışmaların henüz yaşanmadığı bir süreç olmuştur. Bu dönemde bir yandan Yunanistan'da kral taraftarları ve karşıtları arasında yaşanan siyasi bölünmüşlük su yüzüne çıkmışken, bir yandan da Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarının millî mücadele karşıtlarına verdiği amansız mücadele söz konusu olmuştur. TBMM içinde ve dışında herkes Başkomutan Mustafa Kemal Paşa etrafında birleşirken, TBMM'deki muhaliflerin bir kısmı Türk ordusunun Yunanlılara karşı henüz taarruz gücünde olmadığı iddiasında bulunmuştur. Bu iddiaya karşılık ise Amerikan arşiv kayıtları 1922 yılı Ağustos ayı için Yunan ve Türk ordularının birbirlerine karşı kesin zafer kazanabilecek bir

üstünlüğe sahip olmadığını açıklamaktadır. Bilakis ortada vahim bir tablo varsa Yunan ordusu buna en yakışanıdır. Üç yıldır Anadolu'da bulunan Yunan kuvvetlerinin haftalık maliyetinin 300.000 İngiliz sterlini tuttuğu göz önünde bulundurulursa Yunan ekonomisinin iflası ve ordu mensuplarının maaşlarını alamaması Yunanlıların neden İngilizlere el açtığının açık bir ifadesidir. Kapana sıkışan Yunanlılar ne kadar aciz durumda kalsalar da Yunan hükûmeti, Anadolu işgal güçlerini komuta eden General Anastasious Papulas'ın, savaşı siyasi ve barışçıl yollarla çözümleme fikrini reddederek yerine Yorgo Hacıanestis'i getirmiş ise de bu taktik tutmamış Hacıanestis Türk ordusu elinden ordularını kurtaramamıştır!



Savaş Mustafa Kemal için tek yol olmamıştır. Strateji ve taktiği belirlerken barışın kazanması için diplomasiyi ihmal etmeyen Mustafa Kemal Paşa, Dışişleri Bakanı Yusuf Kemal'i (Tengirşek) Türklerin görüşünü izah etmesi için yurt dışına, Dahiliye Vekili Ali Fethi Bey'i de (Okyar) Büyük Taarruz'dan hemen önce Londra, Paris ve Roma'ya gerekli temaslar için göndermiştir. Diplomatik yollarla netice alamayan Paşa, ancak askerî eylemlerle millî hedeflere ulaşılabileceğini Ankara'ya bildirmiştir. Uzun bir hazırlık evresi sonrası taarruza geçilmesini uygun gören Mustafa Kemal Paşa, Yunan hasmını tekrar uyandırmamak için 1922 yılına girmeden eylül, ekim gibi taarruz hazırlıklarına başlamış, Sandıklı'nın ilk harflerini alan SAD planı ile Eskişehir-Afyon hattının doğusundaki Yunan ordusunun cephede tutulmasını ve bu güzergâhtan İzmir'e geçmesini engellemeyi amaçlamıştır. Birtakım aksilikler nedeniyle zamanında gerçekleştirilemeyen bu plan, harekât süresince gizli tutularak Ağustos'taki büyük zaferin temelini oluşturmuştur. Mustafa Kemal'e göre bir hedefin o an için gerçekleşemez oluşu, imkânsız olması demek değildir. Onun ifadesiyle "düşmanı vatanın harim-i ismetinde boğmak" için taarruzun daha elverişli bir ortamda yapılmasını beklemek askerliğin gereğidir. Taarruzun adım adım yaklaştığı günlerde taarruzun yapılacağı tarih bir yana teftişi dahi sır gibi saklayan Mustafa Kemal, askerî yapının çehresini çizmiş özellikle düşmanın en zayıf olduğu Afyonkarahisar civarındaki sağ kanadın güneyinde ve Dumlupınar'a kadar olan bölgelerde dikkatli incelemelerde bulunmuştur.



Ali Fethi Okyar

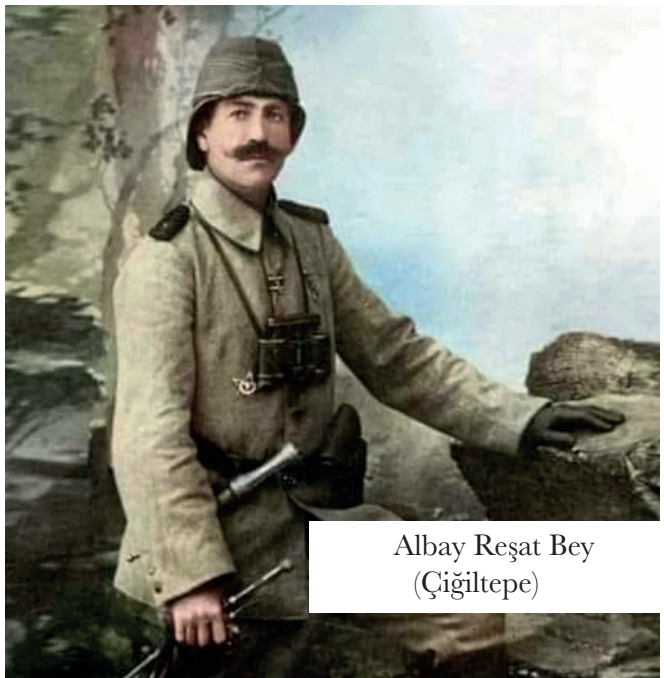


Yusuf Kemal Tengirşek



21 Temmuz'da batı cephesinde İsmet Paşa ile savaş planı konusundaki görüşmelerini gizlemek için İngiliz Generali Townshend'le buluşmak üzere Ankara'dan Konya'ya gittiğinin görüntüsünü vermiş ancak Konya'ya değil batı cephesinin bulunduğu Akşehir'e gitmiş, Generalle ise daha sonra görüşmüştür. 27-28 Temmuz 1922'de subaylar arasındaki futbol müsabakasını izlemek bahanesiyle Fevzi ve İsmet Paşa ile Akşehir'de tekrar bir araya gelen Mustafa Kemal Paşa, taarruzun ayrıntılarını görüştükten sonra 4 Ağustos'ta Ankara'ya dönüp burada hazırlıkların ayrıntılarını ve sebeplerini içeren raporu Bakanlar Kuruluna sunmuş ve daha sonra gizlice Ankara'dan ayrılmıştır. Gazeteler 21 Ağustos 1922 için Mustafa Kemal Paşa'nın bir çay partisi düzenlediğini yayınlamış bu haber sayesinde Mustafa Kemal rahatça Tuz Gölü üzerinden Konya'ya geçip batı cephesi karargâhına varmıştır. Mustafa Kemal taarruz hazırlıklarını hızlı ve gizlilik içinde sürdürmüştür. Ankara hükûmetinin taarruz için kararsız olduğuna dair söylentilerin yayılması; Anadolu'da isyan, ihtilal ve kargaşa varmış gibi haberlerin yapılması mücadeleye gölge düşmemesi için çıkartılan kurgu türünde haberlerdir. Büyük risklerin barındırdığı taarruz planı bir yana, akla gelmeyecek, hafızalardan silinmeyecek türde inşa edilen hazırlıklar bu savaşın dünyada yaşanmış ya da yaşanacak olan herhangi bir savaşla eş değer olmadığının kanıtı olmuştur.

25'i 26'ya bağlayan gece bütün birlikler vazifelerinde olduklarına dair bir rapor bildirmişlerdir. Mustafa Kemal ve Fevzi Paşalar da İcra Vekilleri Heyeti Reisi Rauf Bey ve Adnan Bey'e 26 Ağustos Cumartesi günü taarruzun başlayacağını şifre ile iletmişlerdir. 26 Ağustos 1922'de topçulara ulaşan ateş emri, Kocatepe yamaçlarında aşırı sis yoğunluğundan 05.00'te yarım saat bir gecikme ile bütün cephede birden başlamış ve ortalık tam bir alev topuna dönüşmüştür. Tanzim ve tahrip atışlarından sonra piyadelerin Yunan mevzilerini şiddetle dövmek için sabırsızlıkla beklediği emir ise o an verilmiştir: Hücum! Kaleciksivrisi, Erkmentepesi, Tınaztepe ve Beltepe bölgelerinin ilk olarak ele geçirildiği harekâtta Yunan ordusu öyle panik olmuştur ki Hacıanestis'in tutarsızca verdiği emirler silsilesi Yunanlıları daha da çıkmaza sokmuştur. Askerlerimiz ölmeyi öyle göze almışlardır ki alınması planlanan tepenin söz verilen saatte alınamaması üzerine onur meselesi yapıp hayatlarına son verecek kadar da bu destanın yazılmasına baş koymuşlardır.



Albay Reşat Bey
(Çiğiltepe)



27 Ağustos'ta Yunan cephesinde ilk gedik açılmış, 1. Ordu birlikleri Afyon'a girmeyi başarmıştır. 28 Ağustos'ta ise Yunan kuvvetlerinin İzmir'e doğru çekilmeleri önlenmiş, 30 Ağustos'ta Dumlupınar yolu tutularak Aslıhan civarındaki Yunan tümenine büyük kayıplar verdirilmiştir. General Trikopis'e Dumlupınar yolları kapanınca dört bir yandan çember içine hapsolmuş, Türk topçularının ateşi ile kuvvetleriyle birlikte âdeta çökmüştür. Yunanlılara son darbe 31 Ağustos'ta indirilmiştir. Beş Yunan tümeninin daha imha edilmesiyle Yunan ordusuna geçit vermeyen Mustafa Kemal Paşa, herhangi yeniden toparlanma sürecine fırsat vermemek için 1 Eylül'de, Türk ordusuna tarihin tozlu sayfalarına altın harflerle geçen o meşhur emrini vermiştir: "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir, İleri!" Vatan toprakları üzerinde kaybettikleri her saniyenin hıncını alırcasına durmaksızın ilerleyen Türk askeri 4 Eylül'de Alaşehir'i, 5 Eylül'de Bilecik ve Ödemiş'i, 6 Eylül'de Söke ve Balıkesir'i, 7 Eylül'de Kuşadası ve Aydın'ı, 8 Eylül'de ise Kemalpaşa ve Manisa'yı tek tek geri almıştır. 9 Eylül'de İzmir'in kurtuluşu ile son bulan Türk ilerleyişi sonucunda, Mustafa Kemal Paşa'nın askerî dehasını ve Türk milletinin kudretini hafızalarına kazımak zorunda kalan, başta general Trikopis olmak üzere 300'e yakın Yunan subayı, generaller ve 500'den fazla Yunan eri esir alınmıştır. Türk ordusundan kaçan Yunan birlikleri ise nihayet Anadolu topraklarını 18 Eylül 1922'de bir daha işgal etmemek üzere terk etmişlerdir. Mustafa Kemal Paşa'nın Nutuk'ta ve diğer söylevlerinde Başkumandan Meydan Muharebesi olarak ifade ettiği bu zafer, Türk milletine dayatılmak istenen teslimiyet belgesini yırtarak Türk ordusunun gücü, ustaca planlanan diplomasi ve en önemlisi irade-i milliyenin varlığıyla asıl kendileri medeniyet düşmanı olan Batılı emperyalist güçlerin oyununu tek kalemde bozmuştur.

KAYNAKÇA

- Atatürk, M.K. (2015). Nutuk. Kaynak Yayınları. 1. bs. Ankara.
- Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I-III, (1997). Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1997.
- Ertan, T. F. (Ed.) (2017).Başlangıçtan Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi.Siyasal Kitabevi, 5.bs. Ankara.
- Güvenç, A., Saygın, M. (2014) (yay.haz.) Büyük Taarruzun 90. Yılında Uluslararası Milli Mücadele Ve Zafer Yolu Sempozyumu 02-04 Ekim 2012 / Uşak Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları Cilt II.
- Körpe, Ö., Kırık, H. (2018). Bir Pragmatik Eylem Düşüncesi Olarak Taarruz Ruhu ve Atatürk'ün Taarruzi Söylemi Güvenlik Stratejileri, 14 (28) 229-273.
- Öksüz, H., Köse, İ. (2017). Amerikan Arşiv Vesikalarında Büyük Taarruz. Türkiyat Mecmuası, 27 (2) 207-238.
- Sarısaman, S., Üçüncü, U (2016). Arşiv Belgelerine Göre Büyük Taarruz Tarih Okulu Dergisi 9 (XXV) 269-310.

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Temel Çalık ile

Öğretmenlik Meslek Kanunu'nu

mercek altına aldık, kanunda yapılması gereken revizyonları konuştuk.

Röportaj: **Meltem YALÇINKAYA**



> *"Eğitim sistemi ve öğretmenler açısından çok önemli olan bu kanun çıkarılırken, ortalama akıl değil, ortak akıl söz konusu olmalıydı. Aceleyle getirilmiş bir kanun olduğunu düşünüyorum."*

Öğretmenlik Meslek Kanunu 14 Şubat 2022 tarihinde Resmi Gazetede yayınlandı. Cumhuriyet tarihinde ilk kez çıkarılan bu kanun talepleri ve beklentileri karşıladı mı? Kanunun eksiklikleri ya da olumlu düzenlemeleri nelerdir?

Bir milletin geleceğini şekillendiren öğretmenler çok kutsal bir görev ifa etmektedir. Böylesine hassas bir mesleği sürdüren öğretmenlerimiz için bir meslek kanunu ihdas edilmesi ileri bir adımdır. Bu noktada

kanunun çıkarılması olumsuz değil ama öncelikle şunu beklerdik: Bu kanun toplumun ya da kamunun en fazla sayıda çalışanı olan öğretmenleri ilgilendiriyorsa, paydaşların, öğretmen sendikalarının, sivil toplum kuruluşlarının, üniversitelerin görüşü alınmalıydı. Eğitim sistemi ve öğretmenler açısından çok önemli olan bu kanun çıkarılırken, ortalama akıl değil, ortak akıl söz konusu olmalıydı. Aceleyle getirilmiş bir kanun olduğunu düşünüyorum.

Bu kanunda 3600 ek göstergeye yer verildi. 3600 ek gösterge uzun süredir öğretmenlerin beklentisiydi. Öncelikle şunu söyleyelim; öğretmen derse girdiğinde gelecek kaygısı ya da ekonomik kaygı taşımamalıdır. Bu noktada öğretmenlerin mali, özlük ve sosyal haklar açısından belli bir statüde olması çok önemlidir. Bugün ekonomik kaynaklardan öğretmene yeterli payın ayrıldığını söylemek mümkün değil. Dolayısıyla kanun, 3600 ek gösterge ile öğretmenlere bir parça olsun katkı sağlayacağı için olumlu bir adımdır. Ama tabi şunu da belirtelim: 3600 düzenlemesi aslında teklife konulan geçici madde ile 15 Ocak 2023'de yürürlüğe girecek. Yani öğretmenlerin ek gösterge düzenlemesi aslında Öğretmenlik Meslek Kanunu ile değil, kamu çalışanlarına yönelik yapılacak genel ek gösterge düzenlemesi ile hayata geçecek.

> *"Öğretmenlerimizin toplumun en hassas, en çok ihtiyaç duyulan kesimi olduğu gerçeği ihmal edildi, bu kanunda öğretmenler yeterince düşünülmedi."*





Öte yandan en çok üzerinde durduğumuz hususlardan birisi, kariyer basamaklarıdır. Kariyer basamakları 2005 yılında yönetmelikle düzenlendi. 2006 yılında öğretmenler ilk kez kariyer basamakları için sınava girdi. O tarihten sonra da bir daha sınav yapılmadı. Bugüne gelindiğinde Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda yine aynı şekilde kariyer basamakları; öğretmen, uzman ve başöğretmen olarak düzenlendi. Ancak kanunda, öğretmenlerimizin toplumun en hassas, en çok ihtiyaç duyulan kesimi olduğu gerçeği ihmal edildi, bu kanunun ruhunda öğretmenler yeterince düşünülmedi.

Bakınız; sınavda başarılı olamayan öğretmenlere 'özelliksiz', 'yetersiz', 'vasıfsız', yaftası yapıştırılacaktır. Bunun öğretmenlik mesleği üzerinde yaratacağı travma tedavi edilemez boyutta olacaktır. Ayrıca kariyer basamaklarında sınav şartı ile birlikte öğretmenlerin itibarı önemli ölçüde azalacak, yarışa girmeleri söz konusu olacak ve kariyer yolu tüm öğretmenlere açılmazsa birbirleriyle ilişkilerinde çatışmalar yaşanacak. Çalışma barışı yani örgüt iklimi, okul iklimi bozulacak. Kısacası, kariyer basamaklarının öğretmenlere bir ölçüde olsun nefes aldırması söz konusu olacağı ümidimiz vardı ancak getirilen sınav şartı bizi üzdü. Bu kanunun ana eksikliği sınav şartıdır.

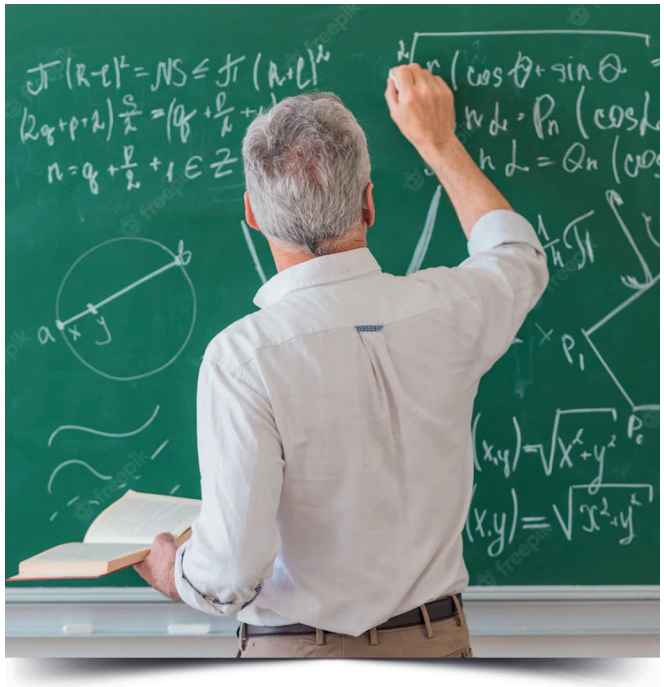
Bu noktada kanunun düzenlenmesinde ortak bir çalışma grubu oluşturulmalı, günün koşullarına göre öğretmenin daha iyi görev yapacağı bir ortamın sağlanması, sınavsız kariyer yolu açılması, ekonomik kaynak yaratılması hususları yer almalıdır.

Sınava karşı olduğunuzu belirttiniz. Peki size göre kariyer basamaklarında sınav şartı yerine nasıl bir uygulama getirilmelidir? Çözüm nasıl bulunabilir?

Kamu yönetiminde tecrübe çok önemlidir. Özellikle stajyerlik sürecinden sonra öğretmenler her yıl geliştiklerini, öğrencilerine karşı iletişimlerinin daha iyi olduğunu tecrübe eder. Bu noktada kariyer basamaklarında bilimsel veriler dikkate alınmalı, paydaşların, ilgili tarafların, akademisyenlerin görüşleri doğrultusunda hareket edilmeli ve kariyer basamaklarında sınav değil, süre şartı getirilmelidir. Tabi bu sürenin de rasyonel olması önemli bir hususdur. Tüm öğretmenlere ön koşulsuz yaş faktörünü de dikkate alarak kariyer yolu açılmalıdır.

Bugün Türkiye'de resmi ve özel okullarda toplam 1 milyon 200 bin civarında öğretmen görev yapmaktadır. Bu öğretmenlerimizin tamamına gerekli süreyi doldurması, sınav dışında kendisinden istenen rasyonel beklentileri ve akılcı talepleri - projede çalışma, etkinliklere katılım vb.- yerine getirmesi sonucu kariyer yolunun açılması eğitim sistemimiz açısından çok önemli bir aşama olacaktır.

Şunu da belirtelim: Kariyer basamaklarında belli bir tecrübe, zaman ve kıdem arandığı için belli bir yaşta olan öğretmenlerimiz, başöğretmenlik statüsüne gelemeyeceklerine dair endişe yaşıyor. Bu noktada, yıllarca öğretmenlik yapmış, tecrübesini genç öğretmenlerle paylaşan öğretmenlerin kıdem ve yaş durumuna bakılarak, onlara mutlaka başöğretmenlik yolunun açılması gerekir.



Kanunla ücretli öğretmenlikte geçen sürelerin de değerlendirmeye alınması gerekliydi. Bilindiği gibi öğretmen açığı ücretli öğretmenler eliyle giderilmeye çalışılıyor. Ücretli öğretmenlikte geçen sürelerin hesap edilmemesi zaten uzun olan 10 yıllık hizmet süresinin daha da uzamasına neden olacaktır. Ücretli öğretmen zaten kadrolu yahut sözleşmeli öğretmenin ifa etmiş olduğu görevi aynı sorumluluk çerçevesinde aynı bakanlığa bağlı olarak yapmaktadır. Bu noktada şu çok önemli bir adım olacaktır: Eğer bir öğretmen hangi düzeyde eğitim-öğretim çalışmalarına katkı sağlamış, öğrencilerimize bilgi, beceri kazandırma noktasında bir faaliyette yer almışsa, tüm bunlar kıdemden sayılmalı ve kademe basamaklarında ilerlemesi sağlanmalıdır. Bu; hem hukuki, hem insani hem de rasyonel bir haktır.

Öğretmenlerimize mali, özlük ya da sosyal yönden yeterli değer veriliyor mu? Gerekli çalışma ortamı sağlanabiliyor mu? Bu hususlar meslek kanununda ne ölçüde yer buluyor?

> *“Bizim öğretmenimiz kendisine değer verildiği ve gerekli çalışma ortamı sağlandığı zaman her şeyi başarabilir.”*

Öğretmenlerin diğer meslek gruplarına göre daha az ücret aldıklarını biliyoruz. Bizim öğretmenimiz; Güney Kore, Finlandiya ve diğer gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında düşük ücret almaktadır. Oysa büyük bir devlet ve eğitim tecrübesine sahibiz. Osmanlı İmparatorluğu 1500’lü yıllarda dünyanın en güçlü ülkesiydi. Bu gücünü askeri, eğitim ve ekonomik alandaki kurumlarının yapısından alıyordu. Eğitim sisteminde Enderun Mektebi, medreseler ve askeri eğitim çok güçlüydü. Maalesef bu eğitim sistemini günün koşullarına göre yenileyemediğimiz için herkesin bildiği gibi 1800’lü yıllardan sonra batılı ülkelerden özellikle Fransa’dan örnekler alarak okullar açmaya başladık. Bugün de aynı anlayışın devam ettiğini görüyoruz. Tarihimizle barışık şekilde o süreci günün koşullarına göre tanzim ettiğimizde(yeniden düzenlediğimizde) birçok ülkenin eğitim sisteminden çok daha ileri bir eğitim sistemine sahip olacağız.

Bugün gelişmiş, kalkınmış ülkelerin hemen hemen tamamında öğretmenlik çok değer verilen ve herhangi bir ekonomik kaygı taşımayan bir meslek grubudur. Biz de maalesef bu yok. Öğretmenlerin memurlardan az çalışıp, çok maaş aldıklarını ifade eden yöneticiler gördük. Bunlar öğretmenleri tahkir edici sözlerdir. Bakınız; günümüzde hangi kurum olursa olsun orada çalışanlardan birisi görev başında olmadığında eksikliği çoğu zaman hissedilmez ya da o eksikliği diğer bir çalışanın katkısı ile telafi edebilmek mümkün olur. Ancak öğretmen görevinin başında olmadığında, onun eksikliği sadece yönetici tarafından değil, öğrencileri ve velileri tarafından da hissedilir. Bu nedenle fedakâr öğretmenlerimiz her zaman görevinin başındadır. Öğretmenlik o kadar onurlu bir meslektir ki, öğretmenlerin sınıfa girmemesi diye bir şey söz

konusu olamaz. Bizim öğretmenimiz kendisine değer verildiği ve gerekli çalışma ortamı sağlandığı zaman her şeyi başarabilir.

Bir hususun daha altını çizmek istiyorum: Hem yönetmelikte hem de meslek kanununda "Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olanların cezaları özlük dosyasından silindikten sonra uzman öğretmen veya başöğretmen unvanı için başvuruda bulunabilir." denilmektedir. Bu, disiplin cezasını almış olan öğretmenlere cezanın özlük dosyasından silinmesine kadar uzman ve başöğretmenliğe başvuru hakkı tanınmamaktadır. Bu hususa karşıyım. Şöyle ki; özellikle yöneticiler bireysel ilişkileri ile iş ilişkilerini birbiriyle karıştırabiliyor. Bu nedenle bir soruşturma sonucu öğretmen hak etmediği cezayı alabiliyor. Dolayısıyla kanunda bu hususun getirilmesinin doğru olmadığını düşünüyorum.

Ülkemizde yazılı sınavın yanı sıra mülakat uygulaması ile yönetici atamaları gerçekleştiriliyor. Mülakat uygulamasıyla liyakat ve ehliyetin göz ardı edildiğine dair eleştiriler var. Öğretmenlik Meslek Kanununda liyakati esas alan bir yönetici atama sisteminin yer almaması gelecek yıllarda ne tür sonuçlara yol açar?

> *"Liyakat ilkesini derslerimizde öğretiyoruz. Yönetici atamada da liyakat ilkesi ile ilgili çalışmalar var ama yeterince yer almıyor ve bugünkü yönetici atama sistemine baktığımız zaman liyakatten, yeterlilikten söz etmek çok mümkün görünmüyor."*

Liyakat ilkesi ya da yeterlilik ilkesine baktığımız zaman Amerika Birleşik Devletleri'nde 1800'lü yıllarda siyasal kayırmacılık sistemi söz konusuydu. Şöyle ki, hatırlarsanız Başkan Andrew Jackson seçim çalışmalarına başladığında, "Dostlarımı ödüllendireceğim, düşmanlarımı cezalandıracağım" demişti. Ödüllendirmek, kamu kurumlarında iş vermek anlamına geliyor. Yani bir kişilik yere beş kişi alınıyor. Sonuçta kamu duruyor, yönetim fonksiyonlarını yerine getiremiyor. Kamuda siyasal kayırmacılık ya da partizanlık etkili oluyor, liyakat ve yeterlilik ilkesi göz ardı ediliyor. Dolayısıyla Amerika Birleşik Devletleri'nde kamu düzeninin bozulması nedeniyle partizanlık ya da siyasal kayırmacılıktan vazgeçilerek, sonrasında yeterlilik ya da liyakat ilkesi hâkim olmaya başlamıştır.

Aslında bizim yasalarımız gerçekten iyi ama uygulamada çok sıkıntılar yaşıyoruz. Liyakat ilkesini derslerimizde öğretiyoruz. Yönetici atamada da liyakat ilkesi ile ilgili çalışmalar var ama yeterince yer almıyor ve bugünkü yönetici atama sistemine baktığımız zaman liyakatten, yeterlilikten söz etmek çok mümkün görünmüyor. Bir kurumun sevk ve idaresi nedeniyle yönetime ihtiyaç duyulur. Yönetim noktasında liyakat sistemine bağlı bir anlayışın olmaması meslek kanununun önemli eksiklerinden birisidir.



Türk Eğitim-Sen, bu kanun ile ilgili yönetmeliği başta sınav şartı olmak üzere birçok hususta yargıya taşıdı. Bu konudaki değerlendirmelerinizi öğrenebilir miyiz?

Bir sivil toplum örgütü olarak Türk Eğitim-Sen gerçekten aktif şekilde kendinden beklenen görevi yerine getiriyor. Gerek sınav şartının kaldırılması gerekse kanunun diğer eksiklikleri noktasında mücadele ediyor. Türk Eğitim-Sen'in eksik gördüğü konularda yargıya başvurması, beklenen ve özlenen bir meslek kanunun hayata geçirilmesi hususunda gösterdiği gayreti önemli. Meslek kanunu kötü demiyoruz ama birçok eksiği var. Bu, elbette bir adım olmakla birlikte daha ileriye taşınması gerekir. Türk Eğitim-Sen'in de bu yöndeki çabasını takdir ediyoruz.

1 Ekim tarihinde TBMM açıldı. Bu süreçte TBMM meslek kanunu ile ilgili nasıl bir yol izlemeli?

> *"Bu açıdan yasamanın akılcı ve rasyonel bir biçimde kanunun eksikliklerini giderecek düzenlemeyi yapması gerekir. Çalıştaylar, kongreler gerçekleştirebilir, sendikalar, üniversiteler, öğretmenlerle çalışmalar yaparak, kanunu istenilen düzeye getirebiliriz."*



Kanun yapıcı parlamentodur. Türkiye'de demokrasiyle yönetilen bir ülkedir, dolayısıyla parlamentoyu sayıp, kutsuyoruz. Ancak bir kanun çıkarılırken, özellikle kanundan etkilenen ilgili tarafların yani sendikaların, sivil toplum örgütlerinin, öğretmenlerin, dünyada toplumun lokomotifi olan üniversitelerin görüşü alınmalıdır. İşbirliği ve güç birliği yapılarak ortalama akıl değil, ortak akıl oluşturulduktan sonra etkin bir yasaya dönüştürülmelidir. Meslek kanunuyla ilgili de aynı süreç uygulanmalıdır. Demokratik, bilgili ve bilinçli toplumlarda eksiyi görmek ve düzeltmek bir erdemdir. Bu kanunun eksiklikleri giderilebilir, olumsuz yanlarını olumluya dönüştürülebiliriz. Yeter ki isteyelim. Hepimizin arzusu daha iyiye, güzele ulaşmak, öğretmenlerin toplumu daha ileriye taşımasına katkı sağlamaktır. Bu açıdan yasamanın, akılcı ve rasyonel bir biçimde kanunun eksikliklerini giderecek düzenlemeyi yapması gerekir. Çalıştaylar, kongreler gerçekleştirebilir, sendikalar, üniversiteler, öğretmenlerle çalışmalar yapılarak, kanunu istenilen düzeye getirebiliriz.

Öte yandan kanunda olmazsa olmaz dediğimiz hususları sıralamak gerekirse;

Kariyer basamaklarında sınav şartı kaldırılmalıdır. Ücretli öğretmen görevlendirmesi ya da sözleşmeli öğretmen istihdamını doğru bulmuyorum. Tüm öğretmenler sadece kadrolu olarak istihdam edilmelidir. Liyakat ve ehliyeti esas alan bir yönetici atama sistemi oluşturulmalıdır. Anayasa ve DMK'nın iş güvencesi ile hükümleri kanunda yer almalıdır. Öğretmenlerin her türlü istihdam, özlük, ödeme, disiplin, terfi, izin, atama iş ve işlemleri meslek kanunu içinde yer almalıdır. Başarıyı esas alan objektif bir ödül sistemi hayata geçirilmelidir. Öğretmenlerin itibarını artırıcı uygulamalara yer verilmelidir. Öğretmenlerin tayin sorunları çözülmelidir. Mali, özlük ve sosyal haklarını artırıcı tedbirler yer almalıdır.

Bu söylediklerimiz özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler için de düşünülmeli; kapsayıcı ve koruyucu bir kanun olarak bütün öğretmenlerin sorunlarını çözüp beklentileri karşılayarak yürürlüğe girmelidir.

TECRÜBEMİZ KIYMETİMİZ,

HİZMETİMİZ, İTİBARIMIZDIR!

Herhangi bir şarta bağlı olmaksızın;



10 yıllık her öğretmen

UZMAN ÖĞRETMEN,

20 yıllık her öğretmen

BAŞÖĞRETMEN

olarak kabul edilsin!

TÜRK EĞİTİM-SEN 1992

30.yıl